

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
SECUNDAIR ONDERWIJS**

CreaTennis

Tennis aanbieden aan kleuters in het
onderwijs met alternatief materiaal.

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
SECUNDAIR ONDERWIJS**

CreaTennis

Tennis aanbieden aan kleuters in het onderwijs met alternatief materiaal.

Voorwoord

Het schrijven van een bachelorproef is een ernstige opdracht die veel tijd en energie in beslag neemt. Vaak heb je nood aan steun en een helpende hand. Gelukkig stonden er altijd verschillende personen voor mij klaar.

Graag wil ik mijn lectoren bedanken voor de opleiding die ik van hun kreeg.

Mijn promotor, Inge Joosen, wil ik danken voor de deskundige begeleiding die ze mij verleend heeft tijdens het uitwerken van dit eindwerk.

Verder wil ik de directie, de leerkrachten en leerlingen van Basisschool Sint-Jan te Eisden bedanken. Ze gaven me de kans om deze bachelorproef aan de hand van vele uren observatie tot een zo goed mogelijk einde te brengen.

Tevens wil ik alle kleuters die meewerkten om dit project mogelijk te maken bedanken. De kleuters die te zien zijn in de filmpjes van deze bachelorproef verdienen extra dank.

Lut Thijs, medewerkster basisonderwijs binnen SVS, wil ik bedanken om me de kans te geven CreaTennis voor het eerst voor te stellen op de DAS-beurs.

Martijn Vranken wil ik graag bedanken voor alle steun en voor het nalezen van mijn eindwerk.

Ook mijn ouders wil bedanken omdat ze me de kans gaven om deze opleiding te volgen en me gedurende deze jaren steunden.

Tot slot wil ik Steff Hesbeens bedanken voor het ontwerpen van het logo van CreaTennis.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Inhoudsopgave.....	5
Inleiding.....	8
1 Tennis in Vlaanderen.....	9
1.1 Kidstennis.....	9
1.2 KidsTennis Relaunch.....	10
1.3 Tennis @ School.....	11
1.4 De 4F-Methode.....	11
1.4.1 Fit.....	11
1.4.2 Fijn.....	12
1.4.3 Fun.....	12
1.4.4 Functioneel.....	12
1.5 Tennis Vlaanderen en het kleuteronderwijs.....	12
2 Ontwikkelingslijnen van het kind.....	13
2.1 Definitie van ontwikkeling.....	13
2.2 De natuur.....	13
2.3 Het milieu.....	13
2.4 De ontwikkeling van de kleuter binnen CreaTennis.....	14
3 Balvaardigheden voor kleuters in het onderwijs.....	15
3.1 Katholiek onderwijs.....	15
3.2 Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.....	16
3.3 Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap.....	16
4 Motoriek in het kleuteronderwijs.....	17
4.1 Grote motoriek.....	17
4.2 Fijne motoriek.....	17
4.3 Grote en fijne motoriek binnen het concept CreaTennis.....	17
5 Visie van CreaTennis.....	18
5.1 Logo CreaTennis.....	18
5.2 Situering van CreaTennis.....	19
5.2.1 Situering vanuit de sport.....	19

5.2.2	Situering vanuit het onderwijs	19
5.2.3	Situering vanuit tennisclubs	20
5.2.4	Doelstellingen van CreaTennis	20
5.2.5	CreaTennis en fijne motoriek	20
5.2.6	CreaTennis en grove motoriek.....	20
6	Bijscholing van CreaTennis	21
6.1	DAS-Beurs	21
6.2	Bijscholing CreaTennis	22
6.2.1	Draaiboek bijscholing CreaTennis	22
6.2.2	Uitgewerkte demo-les met de kleuters	22
6.2.3	Evaluatieformulieren bijscholing CreaTennis	23
7	Uitwerking van CreaTennis.....	25
7.1	Communicatie tussen klasleerkracht en leerkracht lichamelijke opvoeding.....	25
7.2	Uitwerking van de lessen.....	25
7.3	Op basis van alternatieve materialen.....	25
7.4	Op basis van bewegingswoorden en taalstimulatie.....	25
7.5	Opbouw lesvoorbereiding	26
7.5.1	Lesinhoud.....	26
7.5.2	Materiaal.....	26
7.5.3	Aandachtspunten.....	26
7.5.4	Differentiatie	26
8	Uitgewerkte lessen	27
8.1	Les 1: Thema seizoenen	28
8.1.1	Materialenlijst.....	36
8.1.2	Beschrijving van de materialen	37
8.2	Les 2: Thema lichaam	39
8.2.1	Materialenlijst.....	47
8.2.2	Beschrijving van de materialen	48
8.3	Les 3: Thema circus	49
8.3.1	Materialenlijst.....	58
8.3.2	Beschrijving van de materialen	59
8.4	Les 4: Thema kleuren.....	60
8.4.1	Materialenlijst.....	65

8.4.2 Beschrijving van de materialen	66
9 CreaTennis Online.....	67
9.1 Weebly	67
9.2 Youtube-kanaal	67
10 Toekomst van CreaTennis.....	67
Besluit	68
Literatuurlijst.....	69
Geraadpleegde werken	70
Bijlagen	71

Inleiding

Tijdens mijn stageperiodes in het basisonderwijs viel me op dat scholen niet altijd over heel veel materiaal beschikken in hun sporthal. Het aantal kegels, potjes, banken en ballen was vaak beperkt. Hierdoor zag ik me vaak genoodzaakt om extra materiaal mee te brengen. Gelukkig kon ik hiervoor terugvallen op de tennisclub waar ik training geef. Het was onthutsend om te zien dat mijn tennisclub over meer sportmateriaal beschikt dan sommige basisscholen. Ik kon gelukkig terugvallen op mijn club, maar wat met leerkrachten die deze mogelijk niet hebben?

Met deze vraag in mijn achterhoofd ontstond het idee om met (goedkope) alternatieve materialen aan de slag te gaan. Als scholen geen of een beperkt budget hebben om materiaal aan te kopen waarom dan niet zelf het materiaal ontwikkelen?

Aan de hand van deze bachelorproef wil ik scholen en leerkrachten een tool aanbieden om met alternatief materiaal tennisles te geven. Ik richt me hierbij voornamelijk op kleuters van de leeftijd 4 tot 5 jaar.

Het werken met alternatief materiaal staat centraal omdat scholen, zoals reeds eerder aangehaald, niet altijd over voldoende materiaal beschikken in hun sporthal. Sportmaterialen aankopen is vaak een kostelijke aangelegenheid. Niet elke school heeft het budget om naar hartenlust materiaal aan te kopen. Met CreaTennis wil ik aantonen dat kwaliteitsvolle bewegingslessen gegeven kunnen worden met goedkoop en alternatief materiaal.

Als extra uitdaging heb ik gekozen voor materialen waar kinderen zelf aan kunnen werken tijdens een klasmoment. Zo kunnen kinderen tijdens de bewegingsles aan de slag met materialen die ze zelf vervaardigd hebben.

Wat verstaan we onder alternatief materiaal?

Alternatief materiaal is materiaal dat als alternatief gebruikt wordt voor de traditionele materialen, zoals hoepels, ballen enzovoort. Het is niet specifiek als sportmateriaal bedoeld maar het kan er prima voor gebruikt worden. Alternatieve materialen nodigen vaak uit tot andere uitdagende bewegingen. (Göring-Lammers & Napel-Schuring, 2002)

Als alternatief materiaal gebruiken we kosteloos en 'waardeloos' materiaal. Wat een ander 'waardeloos' vindt en weggooit, kan voor sportlessen juist een meerwaarde hebben. (Göring-Lammers & Napel-Schuring, 2002)

Waarom tennis?

Van opleiding ben ik trainer Instructeur B tennis, een sport die me echt passioneert en waar enorm veel mogelijkheden zijn om vroeg mee te starten. Tennis is echter een sport die weinig aandacht krijgt tijdens de bewegingslessen in het basisonderwijs. Nochtans gebruiken kinderen tijdens het uitoefenen van tennis enorm veel bewegingsvaardigheden die gunstig zijn voor hun ontwikkeling. Daarom dat ik in mijn bachelorproef ook de focus leg op lessen met 4- en 5-jarige kleuters.

1 Tennis in Vlaanderen

Tennis Vlaanderen vzw is de federatie die de tennissport in Vlaanderen beheert en promoot. Tennis Vlaanderen groepeert 456 tennisclubs en 145.582 leden (tennissers).

Tennis Vlaanderen werd opgericht op 30 juni 1979 onder de naam VTV (Vlaamse Tennisvereniging) nadat op 3 februari in datzelfde jaar in de schoot van de Koninklijke Belgische Tennisbond werd beslist om over te gaan tot de oprichting van een Nederlandstalige en Franstalige vleugel. Op 29 maart 2014 kreeg VTV haar huidige naam: Tennis Vlaanderen. (BRON: <http://www.tennisvlaanderen.be/over-tennis-vlaanderen>)

1.1 Kidstennis

KidsTennis is een opleidingsconcept van Tennis Vlaanderen. Spelers stromen in vanaf 3 jaar en volgen aan de hand van kleuren een traject tot 12 jaar. Elke kleur staat voor een nieuw vaardigheidsniveau, een nieuw (groter) veld en een aangepaste bal.

Er bestaan vijf KidsTennis-kleuren:

- wit,
- blauw,
- rood,
- oranje,
- groen.

Binnen Wit (3- tot 5-jarigen) werken we vooral aan de hand van vaardigheidscircuits. Hier staat voornamelijk coördinatie en balvaardigheid centraal. Tijdens de kleur Blauw (5-tot 7-jarigen) wordt er vooral gewerkt op lukken. Als spelers naar Blauw gaan dan staan ze voor het eerst op een tennisveld en moeten ze voor het eerst echt over een net spelen. Tijdens hun periode op Blauw maken ze steeds een afwisseling tussen spelletjes en wedstrijdjes. Op Rood (7- tot 9-jarigen) gaan we al wat meer focus leggen op het spelen van het tennisspel. Op Oranje (9- tot 10-jarigen) en Groen (10- tot 12-jarigen) worden er nog meer wedstrijdjes gespeeld en zal er ook meer tactiek opduiken tijdens de lessen.

Afbeelding 1: de vijf KidsTennis-kleuren

1.2 KidsTennis Relaunch

Tennis Vlaanderen heeft reeds een sterk kidstennisproject opgebouwd gedurende tien jaar. Na tien jaar wil Tennis Vlaanderen KidsTennis terug in de kijker zetten en dat doen ze aan de hand van hun project, 'Kidstennis Relaunch'.

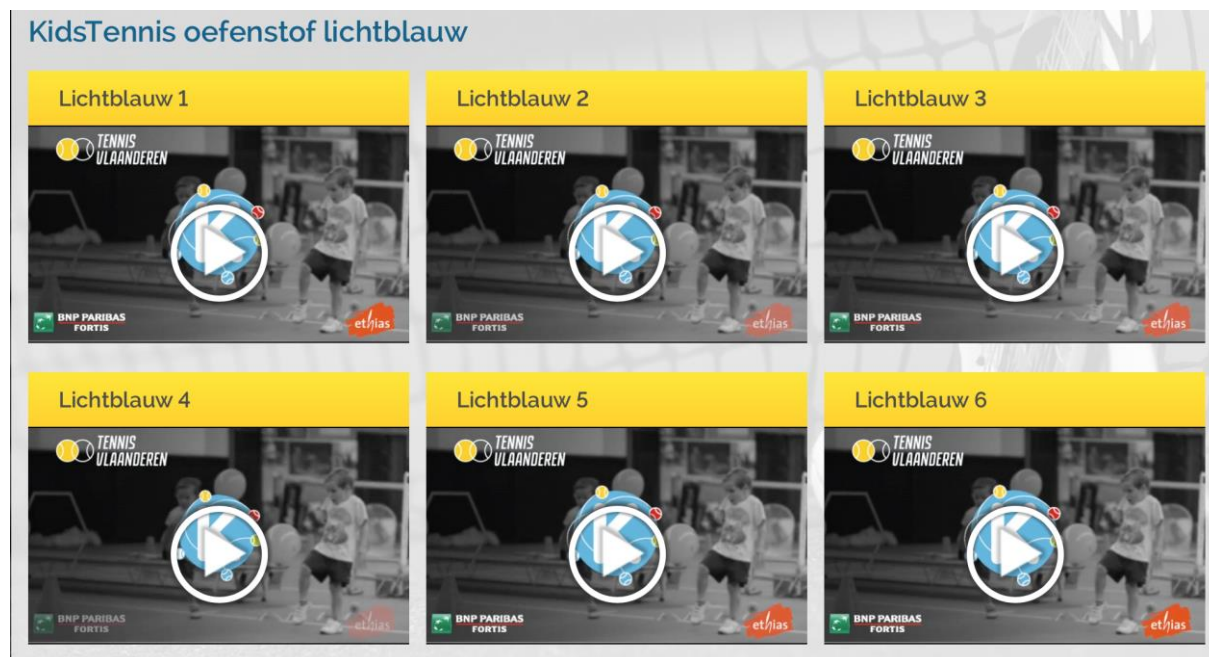
Het doel van Tennis Vlaanderen is om van het uurtje tennis elke week een belevingsmoment te maken waar kinderen naar uitkijken. Het moet dus hét moment van de week worden.

Ruben Neyens (KidsTennisverantwoordelijke binnen Tennis Vlaanderen) is naar heel wat clubs gegaan om bijscholingen te geven over het nieuwe KidsTennis concept. Ik was zelf aanwezig op twee van deze bijscholingen en ik ben er absoluut van overtuigd dat dit een heel sterk project is. Ze versterken dit project door beelden op de website van Tennis Vlaanderen te plaatsen zodat elke trainer op zoek kan gaan naar nieuwe oefeningen of inspiratie kan opdoen om zelf oefeningen te vinden.

KidsTennis aan de hand van een speeltuinprincipe. Een kleuter wandelt naar een speeltuin en ziet een glijbaan, een schommel, een wip,... en deze kleuter wil alles uitproberen. Dit probeert Tennis Vlaanderen aan de hand van kleine opdrachtjes. Deze opdrachtjes worden op voorhand klaargelegd en toegevoegd aan de 'normale' tennisles.

Het speeltuinprincipe van Tennis Vlaanderen heeft als doel de balvaardigheid en algemene ontwikkeling van het kind te bevorderen. Alle opdrachtjes die in de KidsTennis speeltuin naar voren komen hebben een link met tennis. Ze zijn speels en uitdagend maar altijd haalbaar voor de kleuters. Hierdoor ervaren de kinderen veel succeservaringen. Dit motiveert en stimuleert hen om naar de tennisles te komen. Uiteraard beïnvloedt dit ook hun algemene tenniskwaliteiten aangezien de opdrachtjes allemaal in functie van tennis zijn. Gooien, vangen, aanpassen aan de bal, evenwicht houden ... alles komt aan bod.

(BRON: <http://www.tennisvlaanderen.be/kidstennis-oefenstof-lichtblauw>)

Afbeelding 2: KidsTennis oefenstof van de website van Tennis Vlaanderen

1.3 Tennis @ School

Tennis @ school is een bijscholing die gegeven wordt door Tennis Vlaanderen. Samen met SVS, Stichting Vlaamse Schoolsport, hebben ze een bijscholing uitgewerkt voor het lager en het secundair onderwijs.

Op school geven leerkrachten vaak les aan grote groepen en hebben ze maar een beperkte ruimte ter beschikking. Daarom dat Tennis Vlaanderen naar scholen toetrekt om bijscholingen te geven over het toepassen van tennis in het lager en secundair onderwijs.

Tennis @ school wordt gegeven op kleine veldjes waardoor iedereen kan deelnemen. Leerkrachten die een bijscholing van Tennis @ school hebben gevolgd krijgen een bundel met uitdagende en gevarieerde oefenstof.

(BRON: <http://www.tennisvlaanderen.be/tennis-at-school>)

Afbeelding 3: promotiefoto Tennis @ school

1.4 De 4F-Methode

De 4F-Methode wordt toegepast binnen de lessen van Tennis Vlaanderen.

Dit staat voor:

- fit,
- fijn,
- fun,
- functioneel.

Deze methode zal ook tot uiting komen tijdens de lessen CreaTennis.

1.4.1 Fit

Tennis is en blijft een sport. We verwachten dan ook dat de tennislessen een hoge activiteitsgraad kennen. Hierbij denken we aan veel balcontacten, voldoende prikkels en variërende oefenvormen. Hierdoor zullen de kinderen fit worden en blijven.

1.4.2 Fijn

“Fijn” richt zich op de graad van afwerking van de bewegingen. Het technisch verfijnd werken i.f.v. de balkwaliteit staat hier centraal. Een kind moet elke beweging proberen zo goed mogelijk uit te voeren en af te werken.

1.4.3 Fun

De tennislessen dienen uiteraard plezierig te zijn. Voldoende beleving en succeservaringen zijn dan ook de sleutelwoorden. “Fun” is een heel belangrijk aspect als je kinderen gemotiveerd wil houden. Door actief aanwezig te zijn en in te spelen op de leefwereld en de fantasie van de kinderen ervaren ze al “Fun” zonder dat ze iets uitgevoerd hebben. Hierdoor zal de tennisles hét moment van de week zijn, het uurtje sport waar ze heel de week naar uitkijken.

1.4.4 Functioneel

De opdrachten die tijdens de KidsTennisles gegeven worden dienen in de eerste plaats om het tennisspel te verbeteren/te ontwikkelen. Elke oefening dient dan ook functioneel te zijn. We geven geen opdracht zonder een bepaald doel.

1.5 Tennis Vlaanderen en het kleuteronderwijs

Tennis Vlaanderen onderneemt al heel wat om jongeren kennis te laten maken met tennis. Zowel KidsTennis als Tennis@School hebben als doelstelling om kinderen te laten instromen in de tenniswereld. Ik wil hier echter een belangrijke kanttekening bij plaatsen. Kleuters kunnen vanaf de leeftijd van 3 jaar instappen in het KidsTennis project op een tennisclub. Tennis Vlaanderen biedt echter geen bijscholingen aan in het kleuteronderwijs. Deze doelgroep wordt dus niet op school geprikkeld om kennis te maken met de tennissport. Ook dit gegeven heeft bijgedragen tot het oprichten van CreaTennis. Indien kleuters reeds op school met tennis in aanraking komen dan zijn ze misschien sneller geneigd om de stap te maken naar een tennisclub.

2 Ontwikkelingslijnen van het kind

Klasleerkrachten en leerkrachten lichamelijke opvoeding werken samen aan hetzelfde doel: de ontwikkeling van het kind. Om juist in te spelen op deze ontwikkeling moet je op de hoogte zijn van de ontwikkelingslijnen van het kind.

2.1 Definitie van ontwikkeling

Met ontwikkelen bedoelt de ontwikkelingspsychologie 'het veranderen van een aanwezige structuur' (d.i. een persoon in zijn geheel: lichaam én geest). De aanwezige structuur ontwikkelt, ontvouwt, ontplooit zich gedurende de hele levenscyclus; dus vanaf de conceptie tot aan de dood. Er treden gedragsveranderingen op van het begin tot het einde van het leven. (Struyven et al., 2003)

Ontwikkeling gaat zoals de definitie zegt over veranderingen. We kunnen deze veranderingen zien als verbeteringen. Als een kleuter groeit en zich steeds verder ontwikkelt dan zal de kleuter beter worden in bepaalde handelingen. De kleuter zal ook zoeken naar nieuwe uitdagingen. Hij zal grenzen verleggen en zichzelf pushen om nieuwe vaardigheden te ontdekken.

2.2 De natuur

De natuur of (erfelijke aanleg) verwijst naar datgene waarmee het kind geboren wordt, die eigenschappen die je reeds bij je geboorte hebt meegekregen. Deze eigenschappen kunnen zowel manifest (direct observeerbaar) als latent (nog onzichtbaar) aanwezig zijn in de mens. (Struyven et al., 2003)

Volgens Struyven (2003) bepalen erfelijkheidsfactoren de ontwikkeling. De lichaamslengte, de verstandelijke aanleg, bepaalde talenten die maken dat een kind goed is in sport ... het zijn allemaal factoren die vanaf de geboorte zijn bepaald. Uiteraard spelen ouders, familieleden, vrienden en leerkrachten een rol in de ontwikkeling van het kind. Zij kunnen gunstige voorwaarden scheppen om de ontwikkeling te bevorderen. Ze kunnen echter niet bepalen in welke richting de ontwikkeling concreet zal verlopen.

2.3 Het milieu

Milieu richt zich vooral naar de omgeving waarin de kleuter opgroeit. We denken dan voornamelijk aan het gezin, de vrienden, de school, de cultuur en het land waarin de kleuter opgroeit. Het milieu kan bepalend zijn voor de ontwikkeling van een kleuter omdat een kleuter binnen het milieu herhaaldelijk prikkels krijgt waar hij op zal reageren. (Struyven et al., 2003)

Kleuters die na school nog extra prikkels opdoen zullen sneller bepaalde vaardigheden onder de knie krijgen. Deze prikkels kunnen uiteenlopend zijn: puzzels maken met de ouders om de fijne motoriek te ondersteunen of samen met broer/zus met een bal spelen om balvaardigheid te ontwikkelen. De omgeving heeft dus een actieve invloed op de ontwikkeling maar zoals reeds eerder vermeld zal de omgeving niet het verloop van de ontwikkeling bepalen.

2.4 De ontwikkeling van de kleuter binnen CreaTennis

Aan de hand van CreaTennis wil ik de ontwikkeling van de kleuter bevorderen. Rond de leeftijd van 4 - 5 jaar zijn kleuters nog in een vroege fase van hun ontwikkeling. Ze hebben uiteraard reeds hun erfelijkheidsfactoren en talenten maar weten nog niet hoe ze deze dienen aan te spreken. Via uitdagende oefeningen wil ik de kleuters prikkelen om deze talenten te ontdekken.

Binnen CreaTennis staan volgende drie aspecten van de ontwikkeling centraal:

- balvaardigheden,
- grove motoriek,
- fijne motoriek.

3 Balvaardigheden voor kleuters in het onderwijs

CreaTennis richt zich op tennis in het kleuteronderwijs. Een belangrijk onderdeel van tennis is balvaardigheid. Daarom ga ik binnen dit luik op zoek in elk leerplan naar de balvaardigheden die reeds verwacht worden binnen de verschillende onderwijsgemeenschappen. Tijdens een les CreaTennis komen meer dan enkel doelstellingen van balvaardigheden aan bod. Alvorens een les gemaakt kan worden moet er naar de doelstellingen gekeken worden zodat je doelgericht te werk gaat.

3.1 Katholiek onderwijs

Het leerplan van het Katholiek onderwijs werd gebruikt voor de uitwerking van alle lessen. Hiervoor werd gekozen omdat de eerste presentatie op de DAS-Beurs een samenwerking was tussen SVS, Stichting Vlaamse Schoolsport, en het Katholiek onderwijs. (Leerplannummer 2011/515/2//B)

Ik heb ervoor gekozen om doelstellingen toe te voegen die van toepassing zijn voor kleuters. Doelstellingen die pas aan te leren zijn vanaf het lager onderwijs zijn niet bruikbaar voor CreaTennis

Binnen het leerplan van het Katholiek onderwijs komen een aantal doelstellingen voor balvaardigheden met kleuters naar voor.

Doelstelling	MC¹
Afstanden inschatten ten opzichte van objecten onderling (bv.kegel en bal) en ten opzichte van zichzelf en andere, diepte- en breedte-zicht (via visuele, auditieve signalen).	MC 1.1
Bewegende objecten volgen (visueel, auditief) in hun locatie, richting, afstand, snelheid tegenover zichzelf en anderen.	MC 1.1
Aangepaste positie kiezen in functie van de afstand tot lijnen, objecten, medeleerlingen of in functie van eigen bewegingsmogelijkheden.	MC 3.2
De kleuters houden een voorwerp opwaarts tikkend, toetsend, slaand in beweging (bv. Tikkend hoog houden, opwaarts slaan, jongleren met ballonnen, doeken en ballen).	MC 6.4
De kleuters vangen of amortiseren (gecontroleerd tegenhouden of vangen bv. met de hand of voet of een ander lichaamsdeel zonder dat het wegspringt) een voorwerp dat terugkaatst van een muur of toestel.	MC 6.5
De kleuters houden een voorwerp dribbelend in beweging (bv. met twee handen, één hand, zonder en met verplaatsing)	MC 6.6
De kleuters houden een voorwerp drijvend (dribbelend) in beweging (bv. met de voet)	MC 6.7
De kleuters drijven een voorwerp met een ander voorwerp (bv. met een stick, met een hoepel, met een stok).	MC 6.8
De kleuters spelen een voorwerp weg (werpen, stoten, slingeren, schoppen) om dat zo hard en zo ver mogelijk weg te krijgen.	MC 6.9
De kleuters spelen een voorwerp weg om dat zo precies mogelijk in of tegen een doel te krijgen, gericht werpen of te mikken.	MC 6.10
De kleuters vangen of amortiseren een voorwerp dat gericht aangespeeld wordt door een medespeler of tegenspeler en dit zonder of met (slag)materiaal.	MC 6.13
De kleuters houden een voorwerp door middel van het geven van passen in de ploeg tegen een partij die dat verhindert (passen-of lummel-spelen)	MC 6.21
De kleuters passeren een tegenspeler om te doelen terwijl de tegenpartij dat	MC 6.22

¹ Motorische competenties

probeert te verhinderen (keeperspelen)	
De kleuters vorderen individueel of samenspelend om te doelen met een voorwerp, terwijl de tegenpartij dat probeert te verhinderen (doelspelen).	MC 6.23
De kleuters gooien in gescheiden speelvelden een voorwerp gericht en krachtig naar de tegenpartij (personen en/of voorwerpen) De tegenpartij probeert het voorwerp te ontwijken of tegen te houden (trefbalspelen)	MC 6.27

Tabel 1: leerplandoelstellingen balvaardigheid Katholiek kleuteronderwijs

3.2 Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

Ook binnen het Gemeenschapsonderwijs komen heel wat doelstellingen van balvaardigheden aan bod in het leerplan. (Leerplannummer:2015/6)

Leerplandoelstellingen/leehouden	Code
Schatten een afstand in en overbruggen die (bv. door springen, klauteren, mikken ...).	6.2.3.21
Passen hun beweging aan het tempo van bewegende voorwerpen of personen aan (bv. even snel als of sneller dan de bal rolt stappen).	6.2.3.27
Rollen of schuiven gericht een speelvoorwerp (bv. bal, pittenzak, ring...) met één hand naar een vast doel (bv. netdoel, stilstaande medespeler, hoepel...).	6.2.5.46
Werpen een speelvoorwerp.	6.2.5.47
Werpen een speelvoorwerp zo ver mogelijk weg.	6.2.5.48
Werpen vanuit stilstand of vanuit beweging, op verschillende manieren gericht een speelvoorwerp naar een vast doel.	6.2.5.49
Vangen een speelvoorwerp stilstaand op verschillende manieren.	6.2.5.50
Slaan een speelvoorwerp weg, al dan niet met een slagvoorwerp.	6.2.5.53
Slaan een speelvoorwerp met een slagvoorwerp zo ver mogelijk weg.	6.2.5.54
Trappen een speelvoorwerp weg.	6.2.5.56
Trappen een speelvoorwerp zo ver mogelijk weg.	6.2.5.57

Tabel 2: leerplandoelstellingen balvaardigheid Gemeenschapsonderwijs kleuters

3.3 Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap

Binnen het leerplan van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (Leerplannummer: 13/IBAO/R.S/bp/98207) gaan we na op welke manier balvaardigheden besproken worden.

In het leerplan worden de volgende psychomotorische ontwikkelingsaspecten besproken:

- bewust aanvoelen van het eigen lichaam in houding en beweging;
- bewust aanvoelen van bewegingsruimte;
- bewust aanvoelen van bewegingstijd;
- evenwicht bewaren;
- globale bewegingspatronen/basisvaardigheden verwerven en aanwenden (grootmotorisch);
- kleinmotorische vaardigheden verwerven;
- komen tot rustervaringen;
- zich expressief en communicatief bewegen.

Doelstellingen
De kleuters durven en kunnen materialen manipuleren (grijpen, laten vallen, ermee werpen, rollen, duwen, eraan trekken, voortslepen, verslepen,...)

Tabel 3: leerplandoelstellingen balvaardigheid Steden en Gemeenten Vlaamse Gemeenschap

4 Motoriek in het kleuteronderwijs

4.1 Grove motoriek

Grove motorische bewegingen zijn merkbaar in allerlei motorische vaardigheden zoals lopen, kruipen, gooien, klimmen. Zij omvatten ook aspecten van zelfredzaamheid zoals neus snuiten, handen wassen, stempelen, plakken, prikken. Het verbeteren van de algemene bewegingscoördinatie gebeurt in deelaspecten ervan: de loop-, spring-, werp-, teken-, knip -en plakvaardigheden.

Kleuters kunnen al snel onafhankelijk worden als de grove motoriek bevorderd wordt. Ze worden steeds sterker en beter in deze motorische bewegingen, dit heeft een positieve invloed op de ontwikkeling van de kleuter.

In het kleuteronderwijs wordt dit vooral geprikkeld tijdens de speeltijd en tijdens de bewegingslessen.

4.2 Fijne motoriek

Fijne motoriek zijn kleine en subtiele handelingen die veel oefening vragen voordat de kleuter deze zelfstandig kan uitvoeren. Voorbeelden hiervan zijn knippen, scheuren, plakken met vingers, puzzelen,...

Door een kleuter deze handelingen vaak te laten oefenen gaan ze er steeds beter in worden.

In het kleuteronderwijs wordt dit vooral geprikkeld tijdens de klasmomenten.

4.3 Grove en fijne motoriek binnen het concept CreaTennis

Het concept CreaTennis richt zich op het bevorderen van grove en fijne motoriek door middel van tennis. Tennis leren spelen is geen doel op zich, het is eerder een middel om aan de motoriek van de kleuters te werken. Uiteraard staat tennis centraal maar we willen kleuters niet beperken tot enkel de tennissport. Daarom zal CreaTennis zich ook richten op het ontwikkelen van balvaardigheden en oog-handcoördinatie dit allemaal met een knipoog naar tennis. We maken binnen CreaTennis ook gebruik van de KidsTennis speeltuin om de motoriek te bevorderen.

Hoe dit concreet in zijn werk gaat en welke bewegingsvaardigheden geprikkeld worden bespreek ik in het deel CreaTennis.

5 Visie van CreaTennis

Met CreaTennis wil ik leerkrachten inspireren en motiveren om aan de slag te gaan met alternatieve materialen om zo tennisles te geven in de bewegingsles. Klasleerkrachten gaan vaak aan de slag met alternatieve materialen in de klas maar de link naar de bewegingsles ontbreekt.

CreaTennis werkt naar een groot belevingsmoment toe samen met de kleuters. De kleuters werken gedurende een bepaalde periode rond een thema. Bij elk thema kiezen we gepaste alternatieve materialen uit waar ze in de klas mee aan de slag gaan. Zo kunnen ze bijvoorbeeld een ballenkoker van een tennisclub gebruiken en deze beplakken met repen. Als de kleuters de bewegingsruimte binnen stappen en hun eigen ballenkoker zien liggen zijn ze extra gemotiveerd om er iets mee te gaan doen. Ook ervaren ze een bepaalde trots en succeservaring omdat hun eigen materialen gebruikt kunnen worden.

Binnen CreaTennis staat de ontwikkeling van de kleuter centraal. We gebruiken alternatieve materialen om tennisles te geven. Tennis is, zoals eerder reeds vermeld, geen doel op zich, het is een middel om aan de motoriek van de kleuters te werken. Tennis is een enorm dankbare sport wanneer het aankomt op ontwikkelingsdoelen. Zenden en ontvangen, zich leren aanpassen aan een voorwerp, baltrajecten inschatten, het dieptezicht trainen ... het gebeurt allemaal tijdens de tennisles. Deze aspecten van tennis zullen bijdragen tot een betere ontwikkeling van het kind.

5.1 Logo CreaTennis

Het logo van CreaTennis werd ontworpen door Steff Hesbeens. Hij werkt voor CRE8ORS, een grafisch ontwerp bureau in de Kempen.

Afbeelding 4: logo CreaTennis

Aan de linkerkant zie je een groep kinderen in de vorm van een puzzelstuk. Het puzzelstukje staat voor het creatieve luik van CreaTennis. De kleuters puzzelen zelf hun (tennis) materiaal bij elkaar. In het midden kan je een bal en twee tennisrackets zien. Dit symboliseert een groep kinderen die samen plezier beleven tijdens het uitoefenen van CreaTennis. De kleuren geel en rood werden gekozen omdat de kleuters in de tennisclub spelen met een geel-rode bal.

5.2 Situering van CreaTennis

5.2.1 Situering vanuit de sport

We zien het steeds opnieuw verschijnen in de media, 'kleuters bewegen te weinig'. Volgens een artikel op de website Klasse.be beweegt amper 1 op 15 kleuters tussen 4 en 6 jaar genoeg. (BRON: <https://www.klasse.be/archief/vlaamse-kleuter-zit-te-lang-stil/>) Dit artikel dateert uit 2008 maar is bijna 10 jaar later nog steeds actueel.

Onze kleuters bewegen steeds minder en minder. Nochtans zorgt voldoende beweging op lange termijn voor een betere ontwikkeling en een gezondere levensstijl. Daarom ben ik van mening dat een kleuter nooit genoeg kan bewegen.

Veel scholen en sportclubs gaan aan de slag met initiatieven om samen te werken en kleuters aan het bewegen te krijgen. Kleuters komen steeds minder in situaties terecht waarbij ze spontaan moeten gaan bewegen. Ze spelen door verschillende omstandigheden (televisie, tablet,...) minder buiten.

Hoeveel een kleuter beweegt is niet alleen belangrijk, ook de kwaliteit van het bewegen moet bewaakt worden. Een kleuter die niet op een goede manier leert bewegen zal negatieve ervaringen oplopen en resulteren in een kleuter/kind/volwassene die niet graag beweegt. Een goede motorische ontwikkeling is dus één van de basisvoorwaarden voor een gezonde ontwikkeling van het kind.

5.2.2 Situering vanuit het onderwijs

Ook het onderwijs zet verschillende middelen in om kleuters zo veel mogelijk te laten bewegen. Zo proberen ze kleuters gemiddeld drie uur per dag licht intensief te laten bewegen. Veel scholen hebben op hun speelplaats dan ook voetbalgoaltjes of basketbalringen staan. Voor de kleuters zijn er klimrekken, klautertuigen, schommels en glijbanen voorzien. Hierdoor bewegen kleuters tijdens de speeltijden voldoende.

Er zijn ook scholen die met extra initiatieven voor de dag komen. Zo is er een school in Tessenderlo waar de kinderen elke dag 15 minuten lopen. Dit komt neer op ongeveer 1,6 km per dag. (BRON: <https://nieuws.vtm.be/binnenland/189545-15-min-lopen-dag-betere-concentratie>) De school volgt daarmee het voorbeeld van de St Ninians-school in de Schotse stad Stirling. Volgens de leerkrachten lijken de kinderen gelukkiger en concentreren ze zich beter in de klas. Ook werd er bij geen enkel kind obesitas vastgesteld. Het project kent heel wat meeval, meer dan 500 scholen in Londen en Wales volgen het goede voorbeeld van de Schotse school.

(BRON: <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2652167/2016/03/19/In-deze-school-lopen-alle-kinderen-elke-dag-anderhalve-kilometer-het-resultaat-liegt-er-niet-om.dhtml>)

Dergelijke initiatieven kunnen enkel aangemoedigd worden. Kinderen die zich door sporten beter kunnen concentreren en betere resultaten halen ervaren meer succeservaringen. Hierdoor voelen ze zich beter in hun vel. Dit kunnen we ook bereiken bij kleuters.

Het is kenmerkend voor kleuters dat ze voortdurend om bevestiging en om waardering (feedback) vragen. De ontwikkeling van het zelfvertrouwen en het (positieve) zelfbeeld gebeurt overwegend tijdens de kleuterleeftijd. Bemoediging en succeservaring zijn kernprincipes waarvan ik vind dat ze in het onderwijs steeds aanwezig moeten zijn. Ik ben er zeker van dat dit twee principes zijn die tijdens CreaTennis vaak aan bod komen.

5.2.3 Situering vanuit tennisclubs

CreaTennis kan zowel voor scholen als voor tennisclubs een meerwaarde betekenen. Tennisclubs bieden tijdens de schoolvakanties verschillende stages en kampen aan. Het concept CreaTennis is uitermate geschikt voor dergelijke momenten. Samen met de trainer/lesgever maken de kinderen voorwerpen die ze gebruiken tijdens de tennisles.

Tennisclubs moeten vaak niet ver zoeken naar alternatief materiaal. Ballenkokers, oude tennisballen, kegels, ballonnen, ... veel is vaak al voorhanden. Het aanpassen van dit materiaal kan in de voormiddag tijdens enkele momenten gebeuren. In de namiddag kan men dan de KidsTennis speeltuin uitrusten met alternatief materiaal dat de kinderen zelf gemaakt hebben.

5.2.4 Doelstellingen van CreaTennis

De doelstelling van "Creatennis" is een brede waaier aan bewegingskansen aanbieden. Om deze doelstelling te bekomen gebruiken we alternatieve materialen.

CreaTennis richt zich op volgende doelstellingen:

1. Leerkrachten en begeleiders bewust maken van de motorische ontwikkeling van de kleuters, met name de grove en fijne motoriek van kleuters.
2. Samenwerking in het kleuteronderwijs tussen de klasleerkrachten en de sportleerkrachten.
3. De ontwikkeling van het kind bevorderen op zoveel mogelijk vlakken.
4. Tennisclubs aanzetten om CreaTennis toe te passen en zich meer te richten naar de kleuters. Ook wil ik de clubs aanzetten om meer aan de slag te gaan met alternatieve materialen, dit past zeker binnen het concept van de zomerkampen.

5.2.5 CreaTennis en fijne motoriek

Alvorens we een les CreaTennis kunnen geven moeten de materialen gemaakt worden. Tijdens het maken van de materialen speelt CreaTennis in op de ontwikkeling van de fijne motoriek. De kleuters gaan plakken, lijmen, knippen, scheuren, schilderen, enz. Door deze handelingen vaak te herhalen gaan kleuters daar beter in worden.

Tijdens het uitwerken van de CreaTennis lessen stelde ik me vaak de vraag 'Kunnen kleuters dit wel? Is dit niet te moeilijk voor deze leeftijd?'. Al snel werd duidelijk dat het creëren van eigen materiaal meer dan haalbaar was. De kleuters waarmee ik de opdrachten getest heb hadden weinig tot geen hulp nodig. Het deed me dan ook deugd om te zien dat ze enthousiast en trots waren over het uiteindelijke resultaat.

Van kleuters kunnen we vaak meer verwachten dan we denken. Leg daarom de lat niet te laag. Het is vaak eenvoudiger om af te dalen dan om extra uitdaging te zoeken. Een kind dat afhaakt omdat het te makkelijk is zal niet snel terug geprikkeld worden om verder te doen bij moeilijkere oefeningen.

5.2.6 CreaTennis en grove motoriek

Als de materialen eenmaal gemaakt zijn dan kunnen we er met kleuters mee aan de slag gaan in de bewegingsles. Tijdens deze les gaan ze werpen, rollen, vangen, balanceren, kruipen, hoog houden, ... en zoveel meer. Dit alles met hun eigen materialen. Op deze manier werkt CreaTennis aan de grove motoriek van de kleuters.

De combinatie van fijne motoriek en grove motoriek is een grote troef van CreaTennis. Het hoofddoel is dan ook nog steeds de ontwikkeling van het kind bevorderen.

6 Bijscholingen van CreaTennis

Ik heb twee bijscholingen over het concept CreaTennis gegeven. Er waren voornamelijk klasleerkrachten en leerkrachten lichamelijke opvoeding van het kleuteronderwijs aanwezig.

De eerste bijscholing was op vrijdag 21 april 2017 op de DAS-Beurs voor leerkrachten in Genk. Hier gaf ik twee sessies, de eerste sessie was van 11u10 tot 12u30 en de tweede sessie was van 13u30 tot 14u50.

De tweede bijscholing die ik gaf ging door op woensdag 26 april van 14u tot 15u30 in basisschool Sint-Jan te Maasmechelen.

6.1 DAS-Beurs

De DAS-Beurs voor leerkrachten staat voor ‘Doe aan sport’ en is een organisatie van Katholiek onderwijs Vlaanderen en SVS. Het was de 12de editie en er waren 125 leerkrachten ingeschreven.

Ik kwam dankzij mijn promotor Inge Joosen in contact met Lut Thijs (medewerkster basisonderwijs binnen SVS). Ik zocht hulp bij het ondersteunen en promoten van CreaTennis.

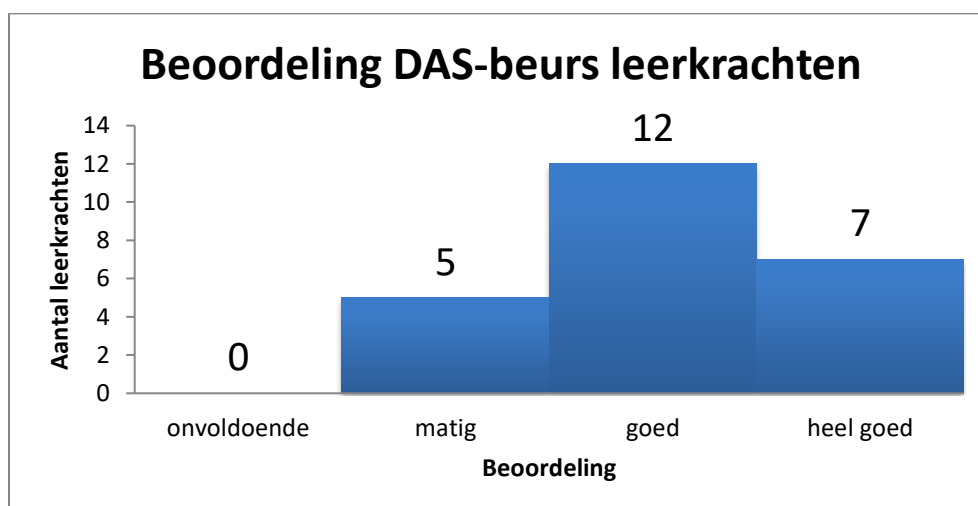
Dankzij Lut heb ik CreaTennis voor het eerst mogen voorstellen tijdens de DAS-Beurs. Verdeeld over 2 sessies hebben 24 leerkrachten deelgenomen aan de bijscholing van CreaTennis. Over het aantal deelnemers was ik zeer tevreden. CreaTennis is een volledig nieuw concept en het was dan ook fijn dat veel leerkrachten interesse hierin toonden.

Ik heb deze bijscholing gegeven aan de hand van een PowerPoint presentatie en een actieve sessie voor de leerkrachten. Alle materialen die kleuters reeds gemaakt hadden heb ik meegenomen naar deze sessie en opgesteld zoals een speeltuin in de sporthal. Zo kregen de leerkrachten een realistisch beeld van CreaTennis. Ook heb ik ze zelf alle oefeningen laten uitproberen.

De leerkrachten hebben na de sessie een evaluatie moeten invullen over de bijscholing. Men had keuze uit vier mogelijkheden:

- onvoldoende,
- matig,
- goed,
- heel goed.

Het resultaat van deze evaluatie wordt weergegeven in onderstaande grafiek.

Grafiek 1: scores beoordeling DAS-Beurs leerkrachten

Het merendeel van de leerkrachten was positief over de bijscholing. Ik was dan ook zeer tevreden over het resultaat. De deelnemende leerkrachten gaven meermaals aan dat ze het heel leuk vonden dat ze een volledig uitgewerkte bundel kregen. Deze bundel zal ik bespreken in de uitwerking van CreaTennis.

6.2 Bijscholing CreaTennis

Op woensdag 26 april van 14u tot 15u30 gaf ik mijn bijscholing voor een tweede keer. De bijscholing ging door in Basisschool Sint-Jan te Maasmechelen.

Om deze bijscholing te promoten heb ik mails rondgestuurd, een flyer en affiche gemaakt. In bijlage 1 kan je mijn flyer terug vinden en in bijlage 2 de affiche.

Deze bijscholing heb ik gegeven aan de hand van een Powerpoint presentatie en een actieve sessie met enkele kleuters. Op deze manier konden de leerkrachten een duidelijk beeld krijgen over de beleving van de kleuters en de vele succeservaringen waar de kleuters mee te maken krijgen op korte duur. Ook na deze bijscholing hebben leerkrachten evaluatieformulieren ingevuld.

In bijlage 3 kan je mijn PowerPoint presentatie van deze bijscholing terug vinden.

6.2.1 Draaiboek bijscholing CreaTennis

Uur	Activiteit
12u15 – 13u15	Sporthal inkleden en materialen klaar zetten voor de presentatie
13u15 – 13u45	Marge
13u45	Daniëlle Otten ontvangen (Daniëlle voorziet de opvang van de kleuters tijdens de presentatie) Kleuters ontvangen
14u	Start presentatie
14u – 14u30	PowerPoint Presentatie
14u30 – 15u15	Demo-les met de kleuters
15u15 – 15u30	Nabespreking en slot presentatie
15u30 – 16u	Koffie en taart
16u – 16u30	Turnzaal opruimen

Tabel 4: draaiboek bijscholing CreaTennis

6.2.2 Uitgewerkte demo-les met de kleuters

Zoals eerder vermeld werken we aan de hand van een speeltuinprincipe waarbij kleuters mogen kiezen aan welke opdracht ze werken. Met grotere groepen kan je best in hoeken werken en doorschuiven.

Alle materialen lagen klaar toen de kleuters binnen kwamen, ze waren dan ook meteen heel nieuwsgierig. We verzamelden in het midden van de speeltuin in een kring.

De kleuters moesten lukken in zoveel mogelijk opdrachtjes om kleine duimen te verzamelen. De kleuter met de meeste kleine duimen kreeg een grote duim. Ik ging naar elke stand met de kleuters en liet hun zelf een demonstratie geven aan de andere kleuters.

Er waren vijf opdrachtjes:

- met een kartonnen handje de ballon 10 keer in de lucht houden;
- met pittenzakjes in geschilderde paraplu's werpen;
- met pittenzakjes in de roos van een geschilderd doek werpen;

- met witte sokken (sneeuwballen) door de hoepels (buik van de sneeuwman) werpen;
- met spookjes (tennisballen in een handdoek) boeven omver werpen (ballenkokers beplakt met repen).

Verdere uitwerkingen van deze oefeningen kan je terug vinden in de uitgewerkte lesvoorbereidingen verder in dit eindwerk.

6.2.3 Evaluatieformulieren bijscholing CreaTennis

Geef een score van 1 tot 5 waarbij:

- 1 staat voor “zeer zwak”;
- 2 staat voor “zwak”;
- 3 staat voor “voldoende”;
- 4 staat voor “goed”;
- 5 staat voor “zeer goed”.

Evaluatie 1:

De presentatie was boeiend en aantrekkelijk	1	2	3	4	5
De presentatie heeft aan mijn verwachtingen voldaan	1	2	3	4	5
De demo-les met de kleuters was een meerwaarde	1	2	3	4	5
De uitgeschreven lesvoorbereidingen zijn een meerwaarde	1	2	3	4	5
Het taalgebruik was helder en duidelijk	1	2	3	4	5
De beschikbare tijd werd gerespecteerd	1	2	3	4	5

Verdere opmerkingen:

Leuke uitwerking en je brengt het enthousiast. Je hebt er plezier in.

Kleine tip; Misschien een afspraak maken dat de kleuters om de 3 of 5 ‘taakjes’ een duim mogen gaan halen. Dan leren ze tellen en werk je nog meer 1-1-relatie. Ook als je een grotere groep hebt dan moet je te veel duimen voorzien. Voor de rest zeer leuk, zelf werk ik ook vaak met hoeken!

Score 16/20

Evaluatie 2:

De presentatie was boeiend en aantrekkelijk	1	2	3	4	5
De presentatie heeft aan mijn verwachtingen voldaan	1	2	3	4	5
De demo-les met de kleuters was een meerwaarde	1	2	3	4	5
De uitgeschreven lesvoorbereidingen zijn een meerwaarde	1	2	3	4	5
Het taalgebruik was helder en duidelijk	1	2	3	4	5
De beschikbare tijd werd gerespecteerd	1	2	3	4	5

Verdere opmerkingen:

Tof gedaan, bruikbaar materiaal voor toekomstige lessen.

Score 17/20

Evaluatie 3:

De presentatie was boeiend en aantrekkelijk	1	2	3	4	5
De presentatie heeft aan mijn verwachtingen voldaan	1	2	3	4	5
De demo-les met de kleuters was een meerwaarde	1	2	3	4	5
De uitgeschreven lesvoorbereidingen zijn een meerwaarde	1	2	3	4	5
Het taalgebruik was helder en duidelijk	1	2	3	4	5
De beschikbare tijd werd gerespecteerd	1	2	3	4	5

Verdere opmerkingen:

/

Score 19/20

Evaluatie 4:

De presentatie was boeiend en aantrekkelijk	1	2	3	4	5
De presentatie heeft aan mijn verwachtingen voldaan	1	2	3	4	5
De demo-les met de kleuters was een meerwaarde	1	2	3	4	5
De uitgeschreven lesvoorbereidingen zijn een meerwaarde	1	2	3	4	5
Het taalgebruik was helder en duidelijk	1	2	3	4	5
De beschikbare tijd werd gerespecteerd	1	2	3	4	5

Verdere opmerkingen:

Mooi initiatief dat hopelijk zijn vervolg kan krijgen en verder uitgebouwd kan worden.

Score 18/20

Evaluatie 5:

De presentatie was boeiend en aantrekkelijk	1	2	3	4	5
De presentatie heeft aan mijn verwachtingen voldaan	1	2	3	4	5
De demo-les met de kleuters was een meerwaarde	1	2	3	4	5
De uitgeschreven lesvoorbereidingen zijn een meerwaarde	1	2	3	4	5
Het taalgebruik was helder en duidelijk	1	2	3	4	5
De beschikbare tijd werd gerespecteerd	1	2	3	4	5

Verdere opmerkingen:

Het was leuk dat je al de demo's door de kleuters hebt laten voordoen

Score 18/20

Ook met deze scores kan ik niet ontevreden zijn. Ik ben ervan overtuigd dat leerkrachten met CreaTennis aan de slag zullen gaan. Dankzij de uitgewerkte lesvoorbereidingen is het makkelijk te toe te passen in de praktijk.

7 Uitwerking van CreaTennis

De uitwerking van CreaTennis bestaat vooral uit een bundel met lesvoorbereidingen die meteen hanteerbaar zijn voor leerkrachten. Ter ondersteuning heb ik een website en een Youtube-kanaal gemaakt waarop beelden staan van de oefeningen en opdrachten. Meer hierover in het deel CreaTennis online.

7.1 Communicatie tussen klasleerkracht en leerkracht lichamelijke opvoeding

In sommige scholen geeft de klasleerkracht ook de bewegingsles, in andere scholen is er een leerkracht lichamelijke opvoeding die de bewegingsles geeft. Een belangrijk aandachtspunt voor men aan de slag kan gaan met CreaTennis is 'communicatie', zeker wanneer twee leerkrachten samen met CreaTennis aan de slag gaan.

Men kan best op voorhand samen afspreken welke materialen er gemaakt zullen worden in de klas en welke opdrachten er zullen uitgevoerd worden tijdens de bewegingsles. Hoe beter de communicatie, hoe vlotter het verloop en hoe groter de beleving van de kleuters zal zijn.

7.2 Uitwerking van de lessen

De uitgeschreven lessen zijn opgesteld op basis van thema-weken die aan bod komen gedurende het schooljaar in het kleuteronderwijs. Persoonlijk ben ik een grote voorstander van deze thema-weken. Enerzijds spelen ze in op de fantasie van de kleuters, anderzijds kunnen de kleuters nog veel bijleren over het thema tijdens de bewegingsles. Op deze manier gaan het klasgebeuren en de bewegingsles hand in hand.

Indien er binnen een school een uitgewerkt thema niet aan bod komt in zijn geheel maar wel over verschillende weken in het jaar, dan kan je de bewegingsles gebruiken als een algemene afsluiting van een bepaald thema.

7.3 Op basis van alternatieve materialen

De bewegingslessen worden gegeven op basis van alternatieve materialen. Er werd gekeken naar bewegingsvormen die binnen het thema en de les passen met een knipoog naar tennis. Elke bewegingsvorm wordt uitgelokt aan de hand van deze materialen.

Dit kan gaan van voorwerpen die door de kleuters zelf gemaakt werden tot alternatieve materialen die de leerkracht op voorhand voorzien heeft.

7.4 Op basis van bewegingswoorden en taalstimulatie

Bij elke lesvoorbereiding werden bijpassende bewegingswoorden toegevoegd. Deze woordenschat helpt de kleuters om bewust te worden over de handelingen en bewegingen die zij uitvoeren. Zo kan een kleuter bepaalde bewegingen benoemen en omschrijven. Door deze taalprikkel in elke les te stoppen zullen kleuters hun bestaande woordenschat verruimen.

Tijdens de bewegingsles zal de leerkracht vaak dezelfde bewegingswoorden gebruiken. Woorden die de kleuters reeds onder de knie hebben dient men vaak te herhalen zodat deze duidelijk blijven. Als men nieuwe bewegingswoorden toevoegt in de les dan moet men even de tijd nemen om deze met een duidelijke demonstratie te tonen. Eén beeld zegt meer dan duizend woorden.

Als men taal gebruikt in de lessen dan moet dat tweezijdig gestimuleerd worden. Enerzijds van de leerkracht naar de kleuters en anderzijds van de kleuters naar de leerkracht. Een kleuter kan een beweging benoemen maar dient ook te begrijpen wat de leerkracht met een bepaald bewegingswoord voor ogen heeft. Men dient er ook over te waken dat de kleuters onderling de juiste woorden gebruiken in de les. Dit is niet altijd eenvoudig. Kleuters zullen snel terug grijpen

naar woorden die ze al kennen. Net daar ligt de uitdaging voor de leerkracht. Men dient de kinderen te prikkelen en te stimuleren om de nieuwe woordenschat te gebruiken.

7.5 Opbouw lesvoorbereiding

Elke les is samengesteld uit de volgende onderdelen:

- een omschrijving van de activiteiten;
- het materiaal dat men nodig heeft om de opdrachten uit te voeren;
- enkele specifieke aandachtspunten bij de beschreven situatie;
- enkele mogelijkheden tot differentiatie.

7.5.1 Lesinhoud

In de middelste kolom wordt de lesinhoud en timing van de les weergegeven. Het is een opsomming van de opdrachten en de alternatieve materialen die ervoor nodig zijn. De lesinhoud is een algemene omkadering van een oefening. In elke lesinhoud kan je vier hoeken terug vinden met per hoek drie oefeningen. De leerkracht krijgt de vrijheid om te kiezen hoeveel van deze oefeningen hij effectief zal gebruiken tijdens de les. Deze keuze kan ook gemaakt worden op basis van de materialen die de klasleerkracht met de kleuters uitwerkt.

7.5.2 Materiaal

Onder materiaal verstaan we een afwisseling tussen bestaand materiaal, alternatief materiaal en het zelfgemaakt materiaal van de kleuters. De leerkracht kan op basis van beschikbaar materiaal nog andere alternatieven gebruiken.

7.5.3 Aandachtspunten

Aandachtspunten werden in de lesvoorbereiding toegevoegd. Onder aandachtspunten verstaan we organisatievormen of materiaalaanpassingen die moeten gebeuren om de veiligheid van de kleuters te garanderen.

7.5.4 Differentiatie

Differentiëren in het onderwijs is enorm belangrijk. Daarom werden er bij elke oefening differentiaties opgenomen. Differentiaties kunnen een oefening makkelijker of moeilijker maken maar ook eenvoudiger en complexer. Om te kunnen differentiëren moet een leerkracht flexibel zijn omdat dit zich vaak voordoet tijdens de les zelf.

De differenties die zijn toegevoegd zijn slechts richtinggevend. Differentiaties worden per definitie afgestemd op het individu en zijn steeds afhankelijk van het vaardigheidsniveau van de kleuters. (De Bock et al.,2014)

8 Uitgewerkte lessen

De uitgewerkte lessen zijn meteen bruikbaar voor wie een les CreaTennis wenst te geven. Zoals reeds eerder vermeld staat in elke les een thema centraal. Binnen elk thema werden verbanden gelegd om zo vier hoeken uit te werken. Binnen elke hoek staat een bewegingsvorm centraal met een knipoog naar tennis. Ook werd er nagegaan welk materiaal vervangen kon worden door alternatief materiaal of materiaal dat de kleuters zelf kunnen ontwikkelen.

De lessen zijn uitgewerkt volgens de volgende thema's:

- thema seizoenen,
- thema lichaam,
- thema circus,
- thema kleuren.

Voor het thema kleuren (les 4) werd er voor geopteerd om niet in hoeken te werken en om zeer weinig materiaal te gebruiken. Deze les maakt duidelijk dat je niet veel nodig hebt om een leuke, goede en doelgerichte bewegingsles te geven met alternatief materiaal.

8.1 Les 1: Thema seizoenen

<p>Contactinformatie student Naam student: Ylenia Farinelli Email: ylenia.farinelli@student.pxl.be Opleidingsonderdeel: Lichamelijke opvoeding</p>		<p>Contactpersonen opleidingsinstelling Opleidingsmanager: Sigi Celis Email: sigi.celis@pxl.be Promotor eindwerk: Inge Joosen Email: inge.joosen@pxl.be</p>	
Identificatie van de les			
<p>School: Basisschool Sint-Jan Klas: 5-jarige kleuters Aantal leerlingen: 20 leerlingen Optie/Richting: 3de kleuterklas</p>		<p>Leervak: Lichamelijke opvoeding Lesonderwerp: Thema seizoenen Datum: 6 februari 2017 Lesuur: 3 van 10u35 tot 11u25</p>	
Situering in het leerplan			
<p>Leerplannummer: Leerplan bewegingsopvoeding 2011/515/2/B Leerplandoelstelling(en) en leerinhoud(en): Motorische competenties: MC 1: Zelfredzaam functioneren in kindgerichte bewegingssituaties. (MC 1) <ul style="list-style-type: none"> - Afstanden inschatten ten opzichte van objecten onderling (bv. Kegel en bal) en ten opzichte van zichzelf en anderen, diepte- en breedte-zicht (MC 1.1) MC 2: Groot motorische bewegingsproblemen oplossen gericht op stabiliteit en voortbeweging en daarbij materialen en voorwerpen hanteren binnen verschillende bewegingsthema's (MC 6) <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen bewaren en herstellen hun evenwicht bij houdingen en verplaatsingen bij het verplaatsen op een stabiel en onstabiel vlak (MC 6.1) - De leerlingen houden een voorwerp opwaarts tikkend, toetsend, slaand in beweging (MC 6.4) - De leerlingen spelen een voorwerp weg om dat zo precies mogelijk in of tegen een doel te krijgen, gericht te werpen of te mikken (MC 6.11) Gezonde en veilige levensstijl: GVL 1: Veiligheidsvoorschriften, -afspraken en –regels naleven (GVL 2) <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen handelen volgens veiligheidsafspraken en –regels. (GVL 2.5) Zelfconcept: ZC 1: Zelfkennis en vertrouwen (ZC1) <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen tonen een intrinsieke belangstelling op speels diverse nieuwe bewegingssituaties te verkennen. (ZC 1.1) - De leerlingen durven de eigen bewegingsvormen en behendigheden tonen (ZC 1.3) Sociaal Functioneren: ZF 1: Met de andere(n) in relatie treden (SF 2) <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen durven hulp vragen en willen hulp aanvaarden. (SF 2.3) </p>			
Taalstimulering			
<p>Algemene woorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sneeuwballen - sneeuwman - handschoen - vogelnestje - schelpen - paraplu - regenpijp - winter - zomer - lente - herfst 		<p>Bewegingswoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - werpen - omhoog slaan - rollen - vangen - balanceren 	

LESDOELEN (motorisch, cognitief, attitudes)	LESINHOUD + TIMING	ORGANISATIE (doorschuiven, tekening)
VOORBEREIDINGSFASE (opwarming)		
GVL 1 ZF 1	<p>Het thema werd reeds aangehaald in de klas en de kleuters weten dan ook al een heel deel van de seizoenen.</p> <p><u>DE KRING</u> Duur: 7' Gesprek: Leerkracht / Leerlingen</p> <p>Welke seizoenen kennen jullie al? Herfst, winter, lente en zomer Wanneer is het heel koud? In de winter. Wanneer is het heel warm? In de zomer. Wanneer vallen de blaadjes van de bomen? In de herfst. Wanneer gaan de bomen weer bloeien? In de lente. Vandaag gaan we door al deze seizoenen gaan en allemaal verschillende opdrachtjes in elk seizoen uitvoeren. Zijn jullie er klaar voor? JAAA!</p>	<p>De kleuters verzamelen op een plaats waar ze vertrouwd zijn. Bv. Ga allemaal op de middencirkel van het veld zitten.</p>

UITVOERINGSFASE (kern)

<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM: Coördinatie Kracht</p> <p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Ruimteperceptie FM:</p>	<p>Tijdens deze les werken we in hoeken. Er zal op signaal van de leerkracht doorgeschoven worden. Dit kan een fluitsignaal of muziek zijn.</p> <p>De leerlingen blijven steeds 12 minuten in elke hoek werken. Binnen elke hoek zijn verschillende opdrachtjes waaruit je kan kiezen. Duur: 48'</p> <p><u>HOEK 1: WINTER</u></p> <p>1. Sneeuwballen werpen naar de sneeuwman. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De sneeuwballen zijn sokken ballen. - De sneeuwman is gemaakt van drie hoepels. <p>Uitleg: De kleuters staan achter een bepaalde lijn of in een hoepel om te werpen door de sneeuwman. Als alle ballen zijn gegooid mogen ze de ballen gaan halen en opnieuw gooien.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de hoepel of lijn korter of dichter te plaatsen. - Door de kleuters onderhands of bovenhands te laten werpen. - Door ze te verplichten door één bepaalde hoepel te werpen en dus gericht te werpen. <p>2. Met een handschoen de ballon of bal omhoog houden. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - handschoen met een stuk karton aan vastgemaakt - ballon of bal <p>Uitleg: De kleuters proberen met de handschoen de ballon in de lucht te houden. De ballon mag niet vallen.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door ze gerichte opdrachten te geven bv. Tik de ballon heel hoog 	
---	---	---

<p>Kracht Coördinatie</p> <p>MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>of heel laag.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door ze te laten zitten met hun benen open en de ballon in de lucht houden. - Door ze 2 ballonnen gelijktijdig in de lucht te laten houden. - Door ze na het omhoog te spelen de ballon te laten vangen. <p>3. Sneeuwballen rollen van de berg.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 8 ronde bierviltjes op elkaar plakken. - Mat op een bank of plint zodat de mat schuin ligt. <p>Uitleg: De kleuters rollen hun sneeuwbal van de berg en kijken hoe ver de sneeuwbal kan rollen. Wie zijn sneeuwbal kan de muur raken?</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de mat verder van de muur weg te trekken. - Door de mat hoger of lager te plaatsen. - Door de kleuters de opdracht te geven om de sneeuwbal te laten rollen en de bal te gaan stoppen voordat deze de muur raakt. (LET OP VOOR VEILIGHEID, plaats een matje tegen de muur zodat de kleuters zich niet kunnen stoten) <p><u>HOEK 2: LENTE</u></p>	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie Lichaamsperceptie Tijdsperceptie FM:</p>	<p>1. Rollende bal vangen in een bloempot.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ballen - kleine bloempotjes - 2 banken <p>Uitleg: De 2 banken staan tegen elkaar zodat in het midden van de bank een balletje kan rollen. De banken worden schuin opgesteld, dit kan je doen door bijvoorbeeld een step onder 1 kant van de bank te plaatsen. De kleuter laat het balletje los aan de hoogste kant van de bank en moet zo snel mogelijk naar de laagste kant heen gaan om het balletje te vangen</p>	

<p>Snelheid Coördinatie</p> <p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>in de bloempot. Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de banken hoger of lager te plaatsen. - Door de kleuters een extra opdracht te geven bv. hinkelen op 1 been. - Door hoepels te leggen en de kleuters de opdracht te geven om met minstens 1 voet in alle hoepels te gaan. Je plaatst de hoepels zo moeilijk of makkelijk als nodig. <p>2. Bloempotten laten vallen met tennisballetjes in doekjes. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kleine bloempotjes - tennisballen met een doekje rond met een elastiekje <p>Uitleg: De bloempotjes liggen op een bank of op een plint. (Een plek waar de kleuters ze makkelijk zelf terug op kunnen plaatsen). Ze moeten proberen om met de tennisballen in doekjes de bloempotten te laten vallen. Als ze klaar zijn mogen ze opnieuw proberen.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de kleuters dichterbij of verder te laten staan. - Door ze bovenhands of onderhands te laten werpen. 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>3. Eitjes in een vogelnestje werpen. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nestjes maken - eitjes schilderen <p>Uitleg: De nestjes liggen op een bepaalde afstand van de kleuters. Ze moeten proberen om hun eitjes in het nestje te werpen. Als alle eitjes zijn gegooid dan gaan ze deze halen en mogen ze nog een keer.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de kleuters verder of dichterbij het nestje te plaatsen. - Door ze onderhands of bovenhands te laten werpen. - Door ze op een bank te laten staan en ze te laten werpen 	

<p>MC 1 MC2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie Tijdsperceptie FM: Kracht Snelheid</p>	<p><u>HOEK 3: ZOMER</u></p> <p>1. Strandbal hoog houden. <i>Materialen:</i> - Strandbal <i>Uitleg:</i> De kleuters krijgen een strandbal en moeten deze in de lucht houden. Hoe ze dat doen dat maakt niet uit. <i>Differentiatie:</i> - Door de kleuters afwisselend met hand en hoofd de strandbal in de lucht te laten houden. - Door de strandbal steeds 1x op de grond te laten botsen. - Door de strandbal na het omhoog slaan terug te vangen.</p>	
<p>MC 1 MC2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>2. Ballenkokers omver rollen met een tennisbal <i>Materialen:</i> - Ballenkokers vullen met zand en afplakken. - Tennisballen <i>Uitleg:</i> De ballenkokers staan op een bepaalde afstand van de kleuters. Ze moeten deze proberen omver te rollen. <i>Differentiatie:</i> - Door banken te plaatsen aan de zijkanten en de kegels in het midden te plaatsen. - Door langs 2 kanten te rollen en de kegels in het midden te plaatsen (LET OP VOOR VEILIGHEID, let er op dat de ballen niet zomaar door de zaal gaan rollen.)</p>	
<p>MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM:</p>	<p>3. Balanceren op een bank zonder op de schelpen te trappen. <i>Materialen:</i> - bank - schelpen <i>Uitleg:</i> Plaats een bank en leg er verschillende schelpen op. De kleuters</p>	

<p>Lichaamsperceptie Ruimteperceptie FM: Coördinatie Evenwicht</p>	<p>moeten op de bank wandelen en mogen niet op de schelpen trappen, tegelijkertijd dienen ze hun evenwicht te bewaren. Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door meer of minder schelpen op de bank te leggen. - Door de kleuters een voorwerp te laten dragen tijdens het balanceren (bv. Een pittenzakje of een tennisbal). 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p><u>HOEK 4: HERFST</u></p> <p>1. Kranten van een waslijn werpen met ballen gemaakt van sokken.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - waslijn - ballen gemaakt van sokken <p>Uitleg: De kleuters moeten proberen met de sokken ballen de kranten van de waslijn af te werpen. Hier moet je als leerkracht af en toe bijstaan om de kranten terug op de waslijn te hangen. (TIP: neem ook reserve kranten mee voor als ze stuk gaan).</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de waslijn hoger of lager te hangen. - Door meer of minder kranten op te hangen . - Door de kleuters dichter of verder te laten staan om te werpen. 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM Kracht</p>	<p>2. Pittenzakjes werpen in een omgekeerde paraplu.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paraplu's - pittenzakjes <p>Uitleg: De leerkracht plaatst de paraplu's op de grond of hangt ze op in de ringen. De kleuters moeten vanaf een bepaalde afstand in de paraplu's werpen.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de kleuters dichter of verder van paraplu te plaatsen. 	

8.1.1 Materialenlijst

HOEK 1: WINTER

sneeuwballen
3 hoepels
handschoenen
ballonnen
6x 8 ronde bierviltjes op elkaar
1 mat
1 bank of plint

HOEK 2: LENTE

tennisballen
kleine bloempotjes
doekjes, elastieken en tennisballen
vogelnestjes
eitjes

HOEK 3: ZOMER

strandballen
ballenkokers
tennisballen
banken
schelpen

HOEK 4: HERFST

waslijn
sokken ballen
pittenzakjes
3 paraplu's
buizen (regenpijp)
ballen

8.1.2 Beschrijving van de materialen

HOEK 1: WINTER

- sneeuwballen

Gebruik witte sokken om balletjes maken.

- 3 hoepels

De 3 hoepels moeten een sneeuwman vormen. De hoepels worden aan elkaar vastgemaakt met kabelbinders (colsonbandjes) en er worden oogjes en een neus in gehangen met vissendraad. Rond het hoofd kan je een sjaal hangen om het nog leuker te maken. Om de hoepels wit te maken zoals sneeuw kan je rond de hoepel watjes plankken.

- handschoenen

Belangrijk hier is dat je handschoentjes hebt in de maat van de kleuters.

Vaak hebben ouders thuis nog veel handschoenen liggen waarvan er eentje kwijt is of handschoenen die niet meer passen.

Om dit te maken heb je karton nodig waar je een hand kan uitknippen.

Laat de kleuters hun hand versieren op hun karton. Je kan er zelf voor kiezen als je voor stempelen, kleuren of verven gaat. Nadien maak je het karton vast op de handschoen met een elastiekje.

- ballonnen

Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

- 8 ronde bierviltjes op elkaar

Als je 8 ronde bierviltjes op elkaar lijmt dan zal de sneeuwbal het beste rollen. Je kan de kleuters zelf hun sneeuwbal wit laten verven.

- 1 mat

Hier kan je best een hardere mat voor gebruiken.

- 1 bank of plint

De mat moet schuin liggen zodat de sneeuwbal bergaf kan rollen op het matje.

HOEK 2: LENTE

- tennisballen

Hiervoor kan je bij de omliggende tennisclubs terecht.

- kleine bloempotjes

Hiervoor kan je terecht bij een aantal bloemenzaken, ze hebben vast een aantal die ze weg kunnen / willen doen.

- doekjes, elastieken en tennisballen

Zakdoekjes en gewone elastiekjes zijn perfect om rond een tennisbal te doen. Zo kunnen de kleuters bewust worden van de balbaan.

- vogelnestjes

Een nestjes kan je maken met takjes uit het bos.

- eitjes

Ook hiervoor kan je sokken in een bolletje rollen. Je kiest dan best voor sokken in verschillende kleuren.

HOEK 3: ZOMER

- strandballen

Strandballen kan je gaan vragen bij verschillende uitzendkantoren. Deze geven regelmatig strandballen weg.

- ballenkokers

Hiervoor kan je gaan vragen aan omliggende tennisclubs of tennisspelers die je kent. Elke tennisser heeft een heel deel ballenkokers. Om de ballenkokers te vullen kan je zand gebruiken. Zorg er wel goed voor dat de kokers goed toe zijn (eventueel afplakken) zodat het zand er niet uit kan vallen. (optioneel).

- tennisballen

Hiervoor kan je bij de omliggende tennisclubs terecht.

- banken

Twee banken die je tegen elkaar kan zetten.

- schelpen

Hiervoor kan je best aan verschillende ouders vragen. Als je geluk hebt zijn ze net terug van de zee. Dit kan je ook vragen aan de klas die eventueel op zeeklassen gaat.

HOEK 4: HERFST

- waslijn

Iedereen heeft wel een waslijn thuis, indien je dat niet hebt kan je ook een stevig touw gebruiken. Voor over de waslijn te hangen kan je kranten en tijdschriften gebruiken.

- sokken ballen

Twee paar sokken in een bolletje maken.

- pittenzakjes

Deze zijn misschien op school maar kan je ook zelf maken door een ballon te vullen met bloem.

- 3 paraplu's

Deze kan je van thuis meenemen. Als het versleten paraplu's zijn dan kan je deze ook laten verven aan de binnenkant door de kleuters.

- buizen (regenpijp)

Hiervoor kan je in een doe-het-zelf zaak of bij iemand die in de bouw werkt terecht. Zij hebben vaak buizen als afval over die nog perfect bruikbaar zijn voor deze les.

- tennisballen

Hiervoor kan je bij de omliggende tennisclubs terecht.

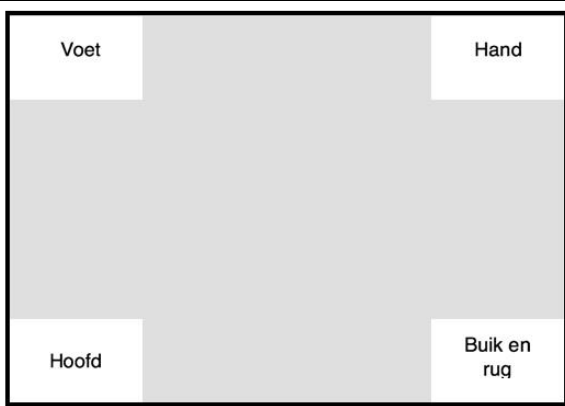
8.2 Les 2: Thema lichaam

<p>Contactinformatie student Naam student: Ylenia Farinelli Email: ylenia.farinelli@student.pxl.be Opleidingsonderdeel: Lichamelijke opvoeding</p>	<p>Contactpersonen opleidingsinstelling Opleidingsmanager: Sigi Celis Email: sigi.celis@pxl.be Promotor eindwerk: Inge Joosen Email: inge.joosen@pxl.be</p>
<p>Identificatie van de les</p>	
<p>School: Basisschool Sint-Jan Klas: 5-jarige kleuters van juf Goedele Aantal leerlingen: 20 leerlingen Optie/Richting: 3de kleuterklas</p>	<p>Leervak: Lichamelijke opvoeding Lesonderwerp: Thema lichaam Datum: 6 februari 2017 Lesuur: 3 van 10u35 tot 11u25</p>
<p>Situering in het leerplan</p>	
<p>Leerplannummer: Leerplan bewegingsopvoeding 2011/515/2//B Leerplandoelstelling(en) en leerinhoud(en): Motorische competenties: MC 1: Zelfredzaam functioneren in kindgerichte bewegingssituaties. (MC 1) - Afstanden inschatten ten opzichte van objecten onderling (bv. Kegel en bal) en ten opzichte van zichzelf en anderen, diepte- en breedte-zicht (MC 1.1) MC 2: Groot motorische bewegingsproblemen oplossen gericht op stabiliteit en voortbeweging en daarbij materialen en voorwerpen hanteren binnen verschillende bewegingsthema's (MC 6) - De leerlingen bewaren en herstellen hun evenwicht bij houdingen en verplaatsingen bij het verplaatsen op een stabiel en onstabiel vlak (MC 6.1) - De leerlingen houden een voorwerp opwaarts tikkend, toetsend, slaand in beweging (MC 6.4) - De leerlingen spelen een voorwerp weg om dat zo precies mogelijk in of tegen een doel te krijgen, gericht te werpen of te mikken (MC 6.11) Gezonde en veilige levensstijl: GVL 1: Veiligheidsvoorschriften, -afspraken en -regels naleven (GVL 2) - De leerlingen handelen volgens veiligheidsafspraken en -regels. (GVL 2.5) Zelfconcept: ZC 1: Zelfkennis en vertrouwen (ZC1) - De leerlingen tonen een intrinsieke belangstelling op speels diverse nieuwe bewegings-situaties te verkennen. (ZC 1.1) - De leerlingen durven de eigen bewegingsvormen en behendigheden tonen (ZC 1.3) Sociaal Functioneren: ZF 1: Met de andere(n) in relatie treden (SF 2) - De leerlingen durven hulp vragen en willen hulp aanvaarden. (SF 2.3)</p>	
<p>Taalstimulering</p>	
<p>Algemene woorden</p> <ul style="list-style-type: none"> - lichaam - hand - voet - buik - rug - hoofd 	<p>Bewegingswoorden</p> <ul style="list-style-type: none"> - slalommen - hoog houden - afslaan - rollen - kruipen - werpen - balanceren

LESDOELEN (motorisch, cognitief, attitudes)	LESINHOUD + TIMING	ORGANISATIE (doorschuiven, tekening)
VOORBEREIDINGSFASE (opwarming)		
GVL 1 ZF 1	<p>Het thema werd reeds aangehaald in de klas en de kleuters weten dan ook al een heel deel over het lichaam.</p> <p><u>DE KRING</u> Duur: 7' Gesprek: Leerkracht / Leerlingen</p> <p>Dag allemaal, vandaag gaan we sporten en dat doe je met heel je lichaam. We gaan oefeningetjes doen met ... (leerkracht wijst naar haar eigen voet). De voet! Goed zo! We gaan ook oefeningetjes doen met ... (leerkracht wijst naar haar eigen hand). De hand! Prima! Kunnen we ook oefeningetjes ook met onze buik en rug? JAA! En misschien ook met ons ... (leerkracht wijst naar haar eigen hoofd) Met ons hoofd! Heel goed! Ik ben er zeker van dat jullie dit allemaal gaan kunnen. Zullen we eraan beginnen? JAA!</p>	<p>De kleuters verzamelen op een plaats waar ze vertrouwd zijn. Bv. Ga allemaal op de middencirkel van het veld zitten.</p>

UITVOERINGSFASE (kern)

<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM: Coördinatie</p>	<p>Tijdens deze les werken we in hoeken. Er zal steeds op signaal van de leerkracht doorgeschoven worden. Dit kan een fluitsignaal of muziek zijn.</p> <p>De leerlingen blijven steeds 12 minuten per hoek werken. Binnen elke hoek zijn verschillende opdrachtjes waaruit ze kunnen kiezen. Duur: 48'</p> <p><u>HOEK 1: DE VOET</u></p> <p>1. Tennisbal van de kegel tikken met de voet.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kegel - tennisbal <p>Uitleg:</p> <p>Er staan allemaal kegels en op elke kegel ligt een tennisbal. De kleuters moeten met hun voet het balletje van de kegel af krijgen zonder dat de kegel mee valt.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door gebruik te maken van grote en kleine kegels. - Door gebruik te maken van potjes in plaats van kegels. 	 <p>The diagram shows a square divided into four equal quadrants by a vertical and a horizontal line. The top-left quadrant is labeled 'Voet', the top-right 'Hand', the bottom-left 'Hoofd', and the bottom-right 'Buik en rug'.</p>
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM: Coördinatie</p>	<p>2. Slalommen met een tennisbal op het tennisracket.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zelfgemaakt tennisracket - tennisbal <p>Uitleg:</p> <p>Er liggen een aantal potjes of kegels op een rij. De kleuters balanceren een tennisbal of een papieren prop op hun zelfgemaakt tennisracket en moeten proberen te slalommen tussen de potjes of kegels.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door af te spreken met de kleuters dat als het balletje of de papieren prop valt ze terug vanaf het begin moeten starten. - Door het niet op een racket te balanceren maar op de hand. 	

<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Lichaamsperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Door de potjes verder of dichterbij elkaar te zetten. - Door meer of minder potjes te gebruiken. <p>3. Ballon of strandbal hoog houden met de voet.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ballon of strandbal <p>Uitleg:</p> <p>De kleuters krijgen een strandbal of een ballon en moeten deze in de lucht houden met hun voet.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de kleuters afwisselend met hand en voet de ballon in de lucht te laten houden. - Door de kleuters te laten wisselen van voet na elk contact. 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>&HOEK 2: DE HAND</p> <p>1. Bal van de kegel afslaan in een doel.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kegel - bal - zelfgemaakt doel <p>Uitleg:</p> <p>Op elke kegel ligt een bal en aan de kant van de muur staan verschillende doelen (dozen of echte doeltjes). De kleuters moeten het balletje met hun hand van de kegel afslaan zonder dat de kegel valt en in het doel mikken.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de kegels dichterbij of verder bij het doel te plaatsen. - Door meer of minder doelen te plaatsen. - Door de doelen groter te maken. 	

<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie Ruimteperceptie FM: Coördinatie</p>	<p>2. Bal rollen tussen potjes met het tennisracket. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zelfgemaakt tennisracket - potjes - tennisballen <p>Uitleg: Van bij de start ligt het tennisballetje op de grond. Er ligt een rij potjes klaar. De kleuter moet de tennisbal drijven tussen de potjes helemaal naar de overkant.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de potjes verder of dichterbij elkaar te plaatsen. - Door meer of minder potjes te plaatsen. 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie Lichaamsperceptie Tijdsperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>3. De ballon afwisselend met hand en racket in de lucht houden. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zelfgemaakt racket - ballon <p>Uitleg: De kleuter krijgt een ballon en heeft in de voorkeurs hand het tennisracket vast. De kleuter mag 1x de bal met het racket in de lucht houden en daarna moet de ballon met de hand in de lucht gehouden worden.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alleen met hand. - Alleen met racket. - Om de 2 contacten wisselen. 	
<p><u>HOEK 3: BUIK EN RUG</u></p>		
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1</p>	<p>1. Door autobanden kruipen zonder dat het potje valt. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - autobanden - potjes <p>Uitleg:</p>	

<p>ZF 1 PM: Ruimteperceptie Lichaamsperceptie FM: Kracht</p>	<p>Je legt 1 autoband plat op de grond en je plaatst daar een andere autoband verticaal op. Bovenop de verticale autoband leg je een potje als referentiepunt voor de kleuters. De kleuters moeten door de autoband kruipen zonder dat het potje valt. Valt het potje niet dan geeft dit aan dat de opdracht gelukt is. Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De kleuters erdoor laten kruipen zonder hun knieën op de grond te plaatsen. - Een kegel op de band plaatsen omdat die sneller kan vallen. 	
<p>MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>2. Als een kreeftje van kegel naar kegel vooruit gaan met een bierviltje op de buik. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bierviltjes - kegels <p>Uitleg: De kleuters gaan voortbewegen zoals een kreeftje en hebben een bierviltje op hun buik liggen. Het bierviltje mag niet vallen. Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door aan te geven aan de kleuters dat als het bierviltje valt ze terug naar start moeten gaan. - Door ze voorwaarts, achterwaarts of zijwaarts te laten vorderen. 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Lichaamsperceptie FM: Coördinatie</p>	<p>3. Tennisballetje rollen tegen de muur en als deze terugkomt stoppen met de buik. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tennisballen - muur <p>Uitleg: De kleuters rollen een tennisbal tegen de muur en moeten deze stoppen met hun buik voor een bepaalde lijn of kegel. Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de lijn of kegel verder of dichterbij de muur te plaatsen. - Door de kleuters de bal eerst te laten stoppen met de hand of voet. 	

<p>Snelheid</p> <p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Ruimteperceptie Lichaamsperceptie FM: Kracht Coördinatie</p> <p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p><u>HOEK 4: HOOFD</u></p> <p>1. Ballon hooghouden afwisselend met hand en hoofd.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ballon <p>Uitleg:</p> <p>De kleuters houden een ballon in de lucht, afwisselend met hand en hoofd. De ballon mag niet vallen.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de kleuters om de 2 contacten te laten wisselen bv. 2x met de hand, 2x met het hoofd. - Door een strandbal te nemen in plaats van een ballon. <p>2. Bovenhands werpen tegen (beplakte) ballonnen die aan de waslijn hangen.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ballonnen - sokken ballen - waslijn <p>Uitleg:</p> <p>De leerkracht hangt een waslijn op aan twee palen. Met een touwtje hangt de leerkracht ballonnen aan de waslijn. De kleuters moeten vanaf een bepaalde lijn of kegel met sokken ballen de ballonnen proberen te raken.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de lijn of kegel dichterbij te plaatsen. - Door de ballonnen hoog en / of laag te hangen. - Door meer of minder ballonnen te hangen. 	
--	--	--

<p>MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM: Coördinatie Evenwicht</p>	<p>3. Een plastic bordje met een balletje op je hoofd balanceren. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - plastic bordje met een elastiek - tennisballetjes of sokken ballen <p>Uitleg: De kleuters plaatsen het bordje op hun hoofd en leggen er een balletje op. Terwijl ze het balletje balanceren stappen ze voorwaarts zonder dat het balletje valt.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door een pittenzakje te gebruiken in plaats van een balletje. - Door ze over een lijn te laten stappen. - Door ze over een bank te laten stappen. 	
AFRONDINGSFASE (slot)		
<p>GVL 1</p>	<p><u>DE KRING</u> Duur: 5' Gesprek: Leerkracht / Leerlingen</p> <p>Jullie hebben dat heel goed gedaan! Welk oefening vonden jullie het leukste? De kleuters krijgen een High five en mogen dan terug naar de klas waar ze weer kunnen verder werken binnen het thema van het lichaam.</p>	<p>De kleuters verzamelen op een plaats waar ze vertrouwd zijn. Bv. Ga allemaal op de middencirkel van het veld zitten.</p>

8.2.1 Materialenlijst

HOEK 1: VOET

kegel
tennisbal
zelfgemaakt tennisracket
tennisbal
ballon of strandbal

HOEK 2: HAND

kegel
bal
zelfgemaakt doel
zelfgemaakt tennisracket
potjes
tennisballen
zelfgemaakt racket
ballon

HOEK 3: BUIK EN RUG

autobanden
potjes
bierviltjes
kegels
tennisballen
muur

HOEK 4: HOOFD

ballonen
sokken ballen
waslijn
plastiek bordje met een elastiek
tennisballetjes of sokken ballen

8.2.2 Beschrijving van de materialen

HOEK 1: VOET

- **kegel**
Dit heeft de school normaal ter beschikking.
- **tennisbal**
Hiervoor kan je bij omliggende tennisclubs terecht.
- **zelfgemaakt tennisracket**
Dit racket hebben de kleuters in de klas gemaakt en bestaat uit een kartonnen cirkel die geschilderd kan worden. Als handvat kan je stokjes van ijsjes gebruiken of een keukenrol.
- **tennisbal**
Hiervoor kan je bij omliggende tennisclubs terecht.
- **ballon of strandbal**
Strandballen kan je gaan vragen bij verschillende uitzendkantoren. Deze geven regelmatig strandballen weg.
Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

HOEK 2: HAND

- **kegel**
Dit heeft de school normaal ter beschikking.
- **bal**
Wat voor bal dit is maakt niet uit als deze maar op een kegel kan blijven liggen.
- **zelfgemaakt doel**
Dit doel kan een opengesneden kartonnendoos zijn waarin de kleuters hebben kunnen schilderen, vingerverven, plakken of tekenen en kleuren.
- **zelfgemaakt tennisracket**
Dit racket hebben de kleuters in de klas gemaakt en bestaat uit een kartonnen cirkel die geschilderd kan worden. Als handvat kan je stokjes van ijsjes gebruiken of een keukenrol.
- **potjes**
Dit heeft de school normaal ter beschikking.
- **tennisballen**
Hiervoor kan je bij de omliggende tennisclubs terecht.
- **zelfgemaakt racket**
Dit racket hebben de kleuters in de klas gemaakt en bestaat uit
- **ballon**
Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

8.3 Les 3: Thema circus

<p>Contactinformatie student Naam student: Ylenia Farinelli Email: ylenia.farinelli@student.pxl.be Opleidingsonderdeel: Lichamelijke opvoeding</p>	<p>Contactpersonen opleidingsinstelling Opleidingsmanager: Sigi Celis Email: sigi.celis@pxl.be Promotor eindwerk: Inge Joosen Email: inge.joosen@pxl.be</p>
Identificatie van de les	
<p>School: Basisschool Sint-Jan Klas: 5-jarige kleuters Aantal leerlingen: 20 leerlingen Optie/Richting: 3de kleuterklas</p>	<p>Leervak: Lichamelijke opvoeding Lesonderwerp: Thema circus Datum: 6 februari 2017 Lesuur: 3 van 10u35 tot 11u25</p>
Situering in het leerplan	
<p>Leerplannummer: Leerplan bewegingsopvoeding 2011/515/2//B Leerplandoelstelling(en) en leerinhoud(en): Motorische competenties: MC 1: Zelfredzaam functioneren in kindgerichte bewegingssituaties. (MC 1) - Afstanden inschatten ten opzichte van objecten onderling (bv. Kegel en bal) en ten opzichte van zichzelf en anderen, diepte- en breedte-zicht (MC 1.1) MC 2: Groot motorische bewegingsproblemen oplossen gericht op stabiliteit en voortbeweging en daarbij materialen en voorwerpen hanteren binnen verschillende bewegingsthema's (MC 6) - De leerlingen bewaren en herstellen hun evenwicht bij houdingen en verplaatsingen bij het verplaatsen op een stabiel en onstabiel vlak (MC 6.1) - De leerlingen houden een voorwerp opwaarts tikkend, toetsend, slaand in beweging (MC 6.4) - De leerlingen spelen een voorwerp weg om dat zo precies mogelijk in of tegen een doel te krijgen, gericht te werpen of te mikken (MC 6.11) Gezonde en veilige levensstijl: GVL 1: Veiligheidsvoorschriften, -afspraken en -regels naleven (GVL 2) - De leerlingen handelen volgens veiligheidsafspraken en -regels. (GVL 2.5) Zelfconcept: ZC 1: Zelfkennis en vertrouwen (ZC1) - De leerlingen tonen een intrinsieke belangstelling op speels diverse nieuwe bewegings-situaties te verkennen. (ZC 1.1) - De leerlingen durven de eigen bewegingsvormen en behendigheden tonen (ZC 1.3) Sociaal Functioneren: ZF 1: Met de andere(n) in relatie treden (SF 2) - De leerlingen durven hulp vragen en willen hulp aanvaarden. (SF 2.3)</p>	
Taalstimulering	
<p>Algemene woorden</p> <ul style="list-style-type: none"> - circus - gekke clown - circustent - tijger - koorddanser - touw - grote emmer - hoepel - autoband 	<p>Bewegingswoorden</p> <ul style="list-style-type: none"> - werpen - hoog houden - volgen - drijven - rollen - stappen - kruipen

LESDOELEN (motorisch, cognitief, attitudes)	LESINHOUD + TIMING	ORGANISATIE (doorschuiven, tekening)
VOORBEREIDINGSFASE (opwarming)		
GVL 1 ZF 1	<p>Het thema werd reeds aangehaald in de klas en de kleuters weten dan ook al een heel deel over het lichaam.</p> <p><u>DE KRING</u></p> <p>Duur: 7' Gesprek: <i>Leerkracht</i> / Leerlingen</p> <p>Dag vriendjes, ik ben gisteren naar het circus gaan kijken. HET WAS GEWELDIG! Er waren dieren, clowns en een hele boel optredens. Zelfs iemand die op een touw kon lopen! Kinderen vol verbazing! Het bracht me op een idee! Wat deze circusartiesten kunnen, dat kunnen wij ook! Willen jullie samen met mij oefenen? JAA!</p>	De kleuters verzamelen op een plaats waar ze vertrouwd zijn. Bv. Ga allemaal op de middencirkel van het veld zitten.
UITVOERINGSFASE (kern)		
MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1	<p>Tijdens deze les werken we in hoeken. Er zal steeds op signaal van de leerkracht doorgeschoven worden. De leerlingen blijven steeds 12 minuten per hoek werken. Binnen elke hoek zijn verschillende opdrachtjes waaruit ze kunnen kiezen.</p> <p>Duur: 48'</p> <p><u>HOEK 1: DE GEKKE CLOWN</u></p> <p>1. Sokken ballen werpen tegen de clown.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sokken ballen - grote clown van karton of een houten plaat <p>Uitleg:</p>	

<p>PM: Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>De kleuters krijgen een aantal sokken ballen en moeten vanaf een bepaalde lijn of kegel proberen scoren in de gaten van de clown. Als alle ballen zijn gegooid dan gaan ze die halen en mogen ze opnieuw gooien. Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de lijn of kegel dichterbij de clown te plaatsen - Door de gaten in de clown groter of kleiner te maken 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1</p>	<p>2. Twee ballonnen gelijktijdig in de lucht houden. Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ballonnen <p>Uitleg: De kleuters gaan jongleren zoals een echte clown en moeten 2 ballonnen gelijktijdig in de lucht houden. De ballonnen mogen niet vallen.</p>	
<p>PM: Tijdsperceptie Lichaamsperceptie Ruimteperceptie FM: Coördinatie</p>	<p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Laten beginnen met 1 ballon - 2 ballonnen in de lucht houden en elke ballon 5x aanraken. 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>		

<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM: Coördinatie</p>	<p>3. Tennisbal in de lucht houden met een kegel of een basketbal.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tennisbal - kegel - basketbal <p>Uitleg: De kleuters gebruiken een kegel of een basketbal om een tennisbal in de lucht te houden.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Na elk contact mag de bal 1x botsen op de grond. - Zonder bots in de lucht houden. - Per 2 1 tennisbal in de lucht houden en om de beurt de bal raken. Hierbij mag de bal 1x botsen op de grond. <p><u>HOEK 2: DE CIRCUSTENT</u></p> <p>Deze tent kan je maken door een groot doek op 4 palen vast te maken.</p>	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>1. Volg het touw op de grond met racket en bal.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - touw - zelfgemaakt racket - bal <p>Uitleg: Er ligt een dik klimtouw op de grond zoals een slang. De kleuters moeten proberen met hun tennisracket het balletje tegen het touw te drijven tot het balletje op het einde van het touw is. Daarna keren ze terug langs de andere kant van het touw.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door een langer of korter touw te gebruiken. - Door een grote of kleinere bal te gebruiken. - Door ze voorwaarts of achterwaarts te laten stappen. 	

<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p>2. Met sokkenballen werpen in een grote emmer vanaf verschillende plaatsen.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sokkenballen - grote emmer - plaats aanwijzingen <p>Uitleg: De kleuters werpen van achter verschillende streepjes op de grond de sokken balletjes in verschillende emmers die in het midden liggen Na elke worp moet de kleuter op een ander streepje gaan staan.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de streepjes dichter of verder te plaatsen. - Door de streepjes te vervangen door onstabiele vlakken waar ze hun evenwicht op moeten bewaren. - Door meer of minder emmers te plaatsen. 	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie Ruimteperceptie FM: Kracht</p>	<p>3. Tennisbal tussen 2 banken rollen naar kegels of Wc-rolletjes.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tennisbal - twee banken - wc-rolletjes of kegels <p>Uitleg: De kleuters rollen een tennisbal tussen twee banken en moeten proberen al de Wc-rolletjes omver te werpen.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door de wc-rolletjes dichter of verder te plaatsen. - Door de banken weg te nemen of breder te plaatsen. - Door de wc-rolletjes verder uit elkaar op te stellen. 	

<p>MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Ruimteperceptie Lichaamsperceptie FM: Kracht Coördinatie</p>	<p><u>HOEK 3: TIJGER DOOR DE HOEPEL (Parcours)</u></p> <p>1. Door autobanden kruipen zonder dat het potje valt.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - autobanden - potjes <p>Uitleg:</p> <p>Je legt één autoband plat op de grond en je plaatst daar een andere autoband verticaal op. Bovenop de verticale autoband leg je een potje als referentiepunt voor de kleuters.</p> <p>De kleuters moeten door de autoband kruipen zonder dat het potje valt. Valt het potje niet dan geeft dit aan dat de opdracht gelukt is.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De kleuters er door laten kruipen zonder hun knieën op de grond te plaatsen. - Een kegel op de band plaatsen omdat die sneller kan vallen. - Door de kleuters er voorwaarts en achterwaarts door te laten kruipen. 	
<p>MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM: Coördinatie</p>	<p>2. Over een touw springen met 2 voeten</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - touw <p>Uitleg:</p> <p>Een touw dat vastgemaakt is aan 2 palen waar de kleuters met 2 voeten over kunnen springen</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door het touw hoger of lager te hangen. 	

<p>MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie Ruimteperceptie</p>	<p>3. Een hoepel over het hoofd brengen en terug neerleggen. <i>Materialen:</i> - Hoepel <i>Uitleg:</i> De kleuters moeten in een hoepel gaan staan die op de grond ligt en buigen door hun benen om de hoepel op te nemen en over hun hoofd te heffen. <i>Differentiatie:</i> - Grote hoepels gebruiken. - Kleine hoepels gebruiken. - Iets zwaardere hoepels gebruiken (houten).</p>	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM: Coördinatie Evenwicht</p>	<p>4. Door een kruiptunnel kruipen die gemaakt is van een grote doos. <i>Materialen:</i> - grote doos <i>Uitleg:</i> De kleuters kruipen door een grote doos die fungeert als kruiptunnel. Kleuters kunnen schrik hebben in een grote doos, je kan er dus kleine gaatjes in maken zodat er toch een beetje licht in de doos kan komen. <i>Differentiatie:</i> - De kleuters voorwaarts laten kruipen. - De kleuters achterwaarts laten kruipen.</p>	
<p>MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie FM:</p>	<p><u>HOEK 4: KOORDDANSER</u> 1. Over de bank stappen met een potje op het hoofd. <i>Materialen:</i> - bank - potje <i>Uitleg:</i> De kleuters moeten over de bank balanceren zonder dat het potje van hun hoofd valt.</p>	

<p>Coördinatie Evenwicht</p> <p>MC 2 GVL1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie Ruimteperceptie FM: Coördinatie Evenwicht</p>	<p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een balletje bovenop het potje leggen. • De bank omdraaien naar de smalle kant. <p>2. Over een touw stappen dat op de grond ligt.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - touw <p>Uitleg:</p> <p>De kleuters stappen over het touw zonder dat ze vallen en met hun voeten op de grond stappen.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dikker of dunner touw gebruiken. - Langer of korter touw gebruiken. - De kleuters een pittenzakje laten balanceren om hun hand. 	
<p>MC 2 GVL1 ZC 1 ZF 1 PM: Lichaamsperceptie Ruimteperceptie FM: Coördinatie Evenwicht</p>	<p>3. Over 2 banken stappen met kegels op.</p> <p>Materialen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - twee banken - kegels - <p>Uitleg:</p> <p>De kleuters stappen over twee banken die tegen elkaar geplaatst zijn. Op de banken liggen verschillende obstakels (kegels). De kleuters moeten er over stappen zonder te vallen.</p> <p>Differentiatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Door meer banken tegen elkaar te plaatsen. - Door meer of minder kegels op de bank te plaatsen. - Door de kleuters een extra taak te geven bv. een pittenzakje dragen terwijl ze de opdracht uitvoeren. 	

AFRONDINGSFASE (slot)		
GVL 1	<p><u>DE KRING</u> Duur: 5' Gesprek: Leerkracht / Leerlingen</p> <p>Jullie hebben dat heel goed gedaan! Wat vonden jullie het leukste?</p> <p>De kleuters krijgen een High five en mogen dan terug naar de klas waar ze weer kunnen verder werken binnen het thema van het circus.</p>	<p>De kleuters verzamelen op een plaats waar ze vertrouwd zijn. Bv. Ga allemaal op de middencirkel van het veld zitten.</p>

8.3.1 Materialenlijst

HOEK 1: DE GEKKE CLOWN

sokken ballen
grote clown van karton of hout
ballonnen
tennisbal
kegel
basketbal

HOEK 2: CIRCUSTENT

4 palen
groot doek
touw
zelfgemaakt tennisracket
bal
sokken ballen
grote emmer
plaatsaanwijzingen
tennisballen
2 banken
wc-rollen of kegels

HOEK 3: TIJGER DOOR DE HOEPEL

autobanden
potjes
touw
hoepels
grote doos

HOEK 4: KOORDDANSER

bank
potje
touw
2 banken
kegels

8.3.2 Beschrijving van de materialen

HOEK 1: DE GEKKE CLOWN

- **sokken ballen**
Twee paar sokken in een bolletje maken.
- **grote clown van karton of hout**
Je knipt een grote clown uit van karton en geeft deze de nodige kleuren met verf. Op verschillende plaatsen in het karton knip je gaten uit waar de kleuters door kunnen werpen.
- **ballonnen**
Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.
- **tennisbal**
Hiervoor kan je bij omliggende tennisclubs terecht.
- **kegel**
Dit heeft de school normaal ter beschikking.
- **basketbal**
Dit heeft de school normaal ter beschikking.

HOEK 2: DE CIRCUSTENT

- **4 palen**
Hiervoor kan je palen gebruiken die gebruikt worden voor hoogspringen of voor korfbal.
- **groot doek**
Hiervoor kan je een groot laken gebruiken
- **touw**
Deze kan je goedkoop krijgen in de Action
- **zelfgemaakt tennisracket**
Dit racket hebben de kleuters in de klas gemaakt en bestaat uit een kartonnen cirkel die geschilderd kan worden. Als handvat kan je stokjes van ijsjes gebruiken of een keukenrol.
- **tennisbal**
Hiervoor kan je bij omliggende tennisclubs terecht.
- **sokken ballen**
Twee paar sokken in een bolletje maken.
- **grote emmer**
Deze kan je van thuis meenemen.
- **plaatsaanwijzingen**
Hiervoor kan je stipjes of potjes gebruiken
- **tennisballen**
Hiervoor kan je bij omliggende tennisclubs terecht.
- **2 banken**
Dit heeft de school normaal ter beschikking.

8.4 Les 4: Thema kleuren

<p>Contactinformatie student Naam student: Ylenia Farinelli Email: ylenia.farinelli@student.pxl.be Opleidingsonderdeel: Lichamelijke opvoeding</p>	<p>Contactpersonen opleidingsinstelling Opleidingsmanager: Sigi Celis Email: sigi.celis@pxl.be Promotor eindwerk: Inge Joosen Email: inge.joosen@pxl.be</p>
<p>Identificatie van de les</p>	
<p>School: Basisschool Sint-Jan Klas: 5-jarige kleuters Aantal leerlingen: 20 leerlingen Optie/Richting: 3de kleuterklas</p>	<p>Leervak: Lichamelijke opvoeding Lesonderwerp: Thema kleuren Datum: 6 februari 2017 Lesuur: 3 van 10u35 tot 11u25</p>
<p>Situering in het leerplan</p>	
<p>Leerplannummer: Leerplan bewegingsopvoeding 2011/515/2//B Leerplandoelstelling(en) en leerinhoud(en): Motorische competenties: MC 1: Zelfredzaam functioneren in kindgerichte bewegingssituaties. (MC 1) - Afstanden inschatten ten opzichte van objecten onderling (bv. Kegel en bal) en ten opzichte van zichzelf en anderen, diepte- en breedte-zicht (MC 1.1) MC 2: Groot motorische bewegingsproblemen oplossen gericht op stabiliteit en voortbeweging en daarbij materialen en voorwerpen hanteren binnen verschillende bewegingsthema's (MC 6) - De leerlingen bewaren en herstellen hun evenwicht bij houdingen en verplaatsingen bij het verplaatsen op een stabiel en onstabiel vlak (MC 6.1) - De leerlingen houden een voorwerp opwaarts tikkend, toetsend, slaand in beweging (MC 6.4) - De leerlingen spelen een voorwerp weg om dat zo precies mogelijk in of tegen een doel te krijgen, gericht te werpen of te mikken (MC 6.11) Gezonde en veilige levensstijl: GVL 1: Veiligheidsvoorschriften, -afspraken en -regels naleven (GVL 2) - De leerlingen handelen volgens veiligheidsafspraken en -regels. (GVL 2.5) Zelfconcept: ZC 1: Zelfkennis en vertrouwen (ZC1) - De leerlingen tonen een intrinsieke belangstelling op speels diverse nieuwe bewegings-situaties te verkennen. (ZC 1.1) - De leerlingen durven de eigen bewegingsvormen en behendigheden tonen (ZC 1.3) Sociaal Functioneren: ZF 1: Met de andere(n) in relatie treden (SF 2) - De leerlingen durven hulp vragen en willen hulp aanvaarden. (SF 2.3)</p>	
<p>Taalstimulering</p>	
<p>Algemene woorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ballon - rood - wit - geel - blauw 	<p>Bewegingswoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oprapen - vangen - slaan - hoog houden

LESDOELEN (motorisch, cognitief, attitudes)	LESINHOUD + TIMING	ORGANISATIE (doorschuiven, tekening)
VOORBEREIDINGSFASE (opwarming)		
GVL 1 ZF 1	<p>Het thema werd reeds aangehaald in de klas en de kleuters kennen ook al veel kleuren.</p> <p><u>DE KRING</u> Duur: 7' Gesprek: Leerkracht / Leerlingen</p> <p>Dag vriendjes, ik heb vandaag mijn mooiste training aan. Wat vinden jullie ervan? Mooi! Weten jullie dat blauw mijn lievelingskleur is? Daarom is deze blauwe training de mooiste training die ik heb. Kinderen geven aan welke hun lievelingskleur is of welke kleur bloes en broek ze aan hebben. Ik vind veel kleuren mooi en daarom heb ik van al deze kleuren ballonnen meegebracht. Zijn jullie klaar om met deze ballonnen verschillende oefeningen te doen?</p>	<p>De kleuters verzamelen op een plaats waar ze vertrouwd zijn. Bv. Ga allemaal op de middencirkel van het veld zitten.</p>
UITVOERINGSFASE (kern)		
MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM:	<p>Deze les zal gezamenlijk aan alle kleuters gegeven worden. Doorheen de zaal liggen 80 ballonnen. 20 (aantal leerlingen) van elke kleur.</p> <p><u>Duur:</u> 6' <u>OPDRACHT 1.</u> De leerkracht roept een kleur en de kleuters moeten zo snel mogelijk een ballon opnemen van de juiste kleur. Als de kleuters de ballon vast hebben roept de leerkracht 'SLA MAAR' en dan slaan de kleuters hun ballon zo hoog mogelijk in de lucht. Deze opdracht doen we tot elke kleur 2x geweest is.</p>	

<p>Tijdsperceptie Ruimteperceptie FM: Coördinatie Snelheid</p>	<p>Duur: 10' <u>OPDRACHT 2</u> Elke kleuter neemt zijn of haar zelfgemaakt tennisracket. Als de leerkracht nu een kleur zegt moet de kleuter de juiste ballon oprapen en 10x in de lucht tikken. Als ze klaar zijn gaan ze zitten. Ook dit doen we tot elke kleur 2x geweest is.</p>	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Ruimteperceptie FM: Coördinatie Snelheid</p> <p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Ruimteperceptie FM: Coördinatie Evenwicht Snelheid</p>	<p>Duur: 5' <u>OPDRACHT 3:</u> De leerkracht roept een kleur en alle kleuters gaan met de juiste ballon op een bank staan. Als ze op de bank staan moeten ze 5x de ballon lichtjes omhoog werpen en terug proberen te vangen zonder dat ze van de bank vallen.</p>	

<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Ruimteperceptie Lichaamsperceptie FM: Coördinatie Snelheid</p>	<p>Duur: 10' OPDRACHT 4: Elke ballon krijgt een eigen opdracht. Bv.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De rode ballon moet je met je voeten in de lucht houden. - De witte ballon moet je met je hoofd omhoog houden. - De gele ballon moet je met je tennisracket omhoog houden. - De blauwe ballon moet je afwisselend met je hand en je tennisracket in de lucht houden. <p>De kleuters voeren de opdracht steeds 10x uit en als ze klaar zijn leggen ze de ballon terug neer en gaan ze naar hun startplaats. Dit doen we tot elke kleur 2x aan de beurt geweest is.</p>	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM: Tijdsperceptie Ruimteperceptie Lichaamsperceptie FM: Coördinatie</p>	<p>Duur: 4' OPDRACHT 5: De kleuters krijgen de opdracht om twee ballonnen zo lang mogelijk in de lucht te houden. Eerst mogen ze oefenen en daarna maak je er een wedstrijd van. Als een ballon valt dan moet je gaan zitten. Wie blijft er het langste rechtstaan? Als beloning krijgt de winnaar een duim die uitgeknipt is uit van een blad.</p>	
<p>MC 1 MC 2 GVL 1 ZC 1 ZF 1 PM:</p>	<p>Duur: 10' OPDRACHT 6: Elke kleuter krijgt 1 ballon, 2 potjes en 1 tennisbal. Ze moeten de ballon in de lucht houden en de tennisbal verleggen van het ene potje naar het andere potje. Maak er een wedstrijd van door aan te geven dat als de ballon valt dat de kleuters dan moeten gaan zitten. Wie kan er het langste blijven</p>	

Tijdsperceptie Ruimteperceptie Lichaamsperceptie FM: Coördinatie Snelheid	staan?	
AFRONDINGSFASE (slot)		
GVL 1	<p><u>DE KRING</u> Duur: 5' Gesprek: Leerkracht / Leerlingen</p> <p>Jullie hebben dat heel goed gedaan! Wat vonden jullie het leukste?</p> <p>De kleuters krijgen een High five en mogen dan terug naar de klas waar ze weer kunnen verder werken binnen het thema kleuren.</p>	De kleuters verzamelen op een plaats waar ze vertrouwd zijn. Bv. Ga allemaal op de middencirkel van het veld zitten.

8.4.1 Materialenlijst

	<u>OPDRACHT 1</u>
ballonnen	
	<u>OPDRACHT 2</u>
ballonnen zelfgemaakt tennisracket	
	<u>OPDRACHT 3</u>
ballonnen banken	
	<u>OPDRACHT 4</u>
ballonnen zelfgemaakt tennisracket	
	<u>OPDRACHT 5</u>
ballonnen	
	<u>OPDRACHT 6</u>
ballonnen potjes tennisballen	

8.4.2 Beschrijving van de materialen

OPDRACHT 1:

- **ballonen**

Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

OPDRACHT 2

- **ballonen**

Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

- **zelfgemaakt tennisracket**

Dit racket hebben de kleuters in de klas gemaakt en bestaat uit een kartonnen cirkel die geschilderd kan worden. Als handvat kan je stokjes van ijsjes gebruiken of een keukenrol.

OPDRACHT 3

- **ballonen**

Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

- **banken**

Dit heeft de school normaal ter beschikking.

OPDRACHT 4

- **ballonen**

Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

- **zelfgemaakt tennisracket**

Dit racket hebben de kleuters in de klas gemaakt en bestaat uit een kartonnen cirkel die geschilderd kan worden. Als handvat kan je stokjes van ijsjes gebruiken of een keukenrol.

OPDRACHT 5

- **ballonen**

Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

OPDRACHT 6

- **ballonen**

Als je een halve knoop in je ballon legt dan kan je deze terug leeg laten en opnieuw gebruiken.

- **potjes**

Dit heeft de school normaal ter beschikking.

- **tennisbal**

Hiervoor kan je bij omliggende tennisclubs terecht.

9 CreaTennis Online

CreaTennis is een sterk concept dat online ondersteund wordt aan de hand van beelden. Een beeld zegt meer dan duizend woorden. Elke leerkracht die naar een bijscholing van CreaTennis is geweest heeft een uitgewerkte bundel met de lesvoorbereidingen ontvangen. Tijdens mijn stageperiode heb ik opgevangen dat leerkrachten van het kleuteronderwijs graag online op zoek gaan naar nieuwe dingen. Ik heb daar meteen op ingespeeld en een website ontwikkeld om mijn bijscholingen te promoten. Om CreaTennis nog aanschouwelijker te maken heb ik een Youtube-kanaal opgestart waar ik beelden op plaats. De beelden op mijn Youtube-kanaal bestaan uit kleuters die de materialen zelf maken en er achteraf mee aan de slag gaan. Ik heb er bewust voor gekozen om kleuters te filmen, op deze manier kan ik aangeven dat kleuters de materialen effectief zelf kunnen maken.

9.1 Weebly

Weebly is een websitedienst waar je je eigen website op kan ontwikkelen. Ik heb een Weebly gemaakt om in de eerste plaats mijn bijscholing te promoten. Later kwam ik op het idee om een Youtube-kanaal te maken. Dit kanaal heb ik dan ook gelinkt aan mijn Weebly. Mijn website kan je bekijken via de volgende link: <http://creatennis.weebly.com>

9.2 Youtube-kanaal

Het Youtube-kanaal van CreaTennis speelt in op vragen van leerkrachten. Hoe maak je de materialen? Wat gebruik je om de materialen te maken? Hoe gebruik je de materialen? Door beelden toe te voegen van kleuters die de materialen maken en er achteraf mee aan de slag gaan krijgen de leerkrachten een beter beeld over CreaTennis.

Het Youtube-kanaal van CreaTennis kan je via de volgende link bekijken: <https://www.youtube.com/channel/UCz0YI3g2LY1qWKhcAQ6KBjg>

10 Toekomst van CreaTennis

De toekomst van CreaTennis is tweeledig. Op de eerste plaats wil ik CreaTennis online blijven uitwerken aan de hand van mijn website en Youtube-kanaal. Ik probeer op regelmatige basis nieuwe video's toe te voegen. Op deze manier zien de leerkrachten die de bijscholing gevolgd hebben dat het niet enkel bij dat bijscholingsmoment gebleven is.

Anderzijds wil ik CreaTennis naambekendheid geven binnen de tennisclubs in Vlaanderen. Door mijn presentatie op de DAS-beurs heb ik contact kunnen leggen met Dieter Dellaert en Valentijn Patyn van Tennis Vlaanderen. Zij zien toekomst in het project en willen het samen met mij verder uitbouwen. Zo hebben ze mij de kans gegeven om in november 2017 CreaTennis voor te stellen op de Kaderdagen van Tennis Vlaanderen. Tijdens de kaderdagen komen meer dan 400 trainers samen in Wilrijk om de laatste ontwikkelingen binnen de tennissport te ontdekken. CreaTennis mogen voorstellen op dergelijk platform is een hele eer en zal het project een enorme boost geven.

Ik ben ervan overtuigd dat er voor CreaTennis zeker een toekomst bestaat. Het hoeft niet CreaTennis te blijven het kan al snel CreaSport worden waardoor er veel nieuwe deuren open gaan. Zo zijn er verschillende sporten waarbij men alternatief materiaal aan de slag kan gegaan worden. Ik denk hierbij dan ook aan voetbal, basketbal of volleybal.

Besluit

Leerkrachten zijn steeds bezig met de ontwikkeling van het kind. Zowel tijdens de klasmomenten als de bewegingslessen heeft de leerkracht maar één doel voor ogen: de ontwikkeling van het kind bevorderen.

Binnen de bewegingslessen worden hiervoor verschillende oefenvormen, spelmomenten en materialen gebruikt. Dit alles zorgt er voor dat kinderen nieuwe vaardigheden aanleren. Maar wat doe je als leerkracht als het materiaal in jouw school/sporthal eerder beperkt is? Wat doe je als je doorheen je oefenstof bent en de kinderen niet meer geprikkeld worden door de oefeningen? CreaTennis kan hier een oplossing bieden.

Tijdens klasmomenten werken leerkrachten vaak rond thema's. Deze thema's worden besproken en aangehaald aan de hand van verschillende opdrachten. Waarom de kinderen geen materialen laten vervaardigen binnen het thema waarmee ze aan de slag kunnen gaan in de bewegingsles? CreaTennis is hier uitermate geschikt voor.

Motorische vaardigheden spelen een belangrijke rol binnen de ontwikkeling van het kind. Zowel grove als fijne motoriek zijn twee voorname bouwstenen. CreaTennis prikkelt deze twee aspecten door het klasgebeuren te koppelen aan de bewegingsles.

Beleving en succeservaring zorgen er voor dat een kind de bewegingsles als geslaagd ervaart. Uit de reacties van de kleuters waarmee ik CreaTennis getest heb bleek dat deze twee aspecten enorm aanwezig waren.

CreaTennis ervaar ik als een enorme meerwaarde voor het basisonderwijs. Klasleerkrachten en leerkrachten lichamelijke opvoeding werken samen aan een thema. Ze motiveren en prikkelen de kinderen en werken hierbij samen aan hun ontwikkeling. De reacties van zowel de kinderen, de leerkrachten als de ouders doen me geloven dat ik niet alleen ben in deze overtuiging. Ik ben er dan ook zeker van dat tennis aanbieden aan kleuters met alternatief materiaal heel wat opportuniteiten met zich meebrengt.

Literatuurlijst

15 min lopen per dag = betere concentratie. (4.05.2016) [5.06.2017, www.nieuws.vtm.be:
<https://nieuws.vtm.be/binnenland/189545-15-min-lopen-dag-betere-concentratie>]

De Bock, S. & Descamps, S. & Huyben, F. & Leroy, V. & Sleurs, T. & Termont, K. (2014). *Multimove*. Brussel: Vlaamse overheid.

Göring-Lamers, A. & ten Napel-Schuring, F. (2002). *Kleutergym met alternatief materiaal*. Steenwijk: Edu'Actief b.v..

KidsTennis oefenstof. [4.03.2017, www.tennisvlaanderen.be:
<http://www.tennisvlaanderen.be/kidstennis-oefenstof-lichtblauw>]

Leerplan lichamelijke opvoeding basisonderwijs (kleuteronderwijs en lager onderwijs). (2015). Brussel: Huis van het GO!.

Leerplan lichamelijke opvoeding voor de basisschool (1998). . Brussel: OVSG.

Over Tennis Vlaanderen. [4.03.2017, www.tennisvlaanderen.be:
<http://www.tennisvlaanderen.be/over-tennis-vlaanderen>]

Struyven, K. & Baeten, M. & Kyndt, E. & Sierens, E. (2003). *Groot worden*. Leuven: LannooCampus.

Tennis @ school. [4.03.2017, www.tennisvlaanderen.be:
<http://www.tennisvlaanderen.be/tennis-at-school>]

Van Bogaert, M. (Red.). (2011). *Leerplan Katholiek Basisonderwijs > Bewegingsopvoeding*. Brussel: DOKO vzw.

Van Malderen, S. (19.03.2016) *In deze school lopen alle kinderen elke dag anderhalve kilometer: het resultaat ligt er niet om.* [5.06.2017, www.hln.be:
<http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2652167/2016/03/19/In-deze-school-lopen-alle-kinderen-elke-dag-anderhalve-kilometer-het-resultaat-liegt-er-niet-om.dhtml>]

Vlaamse kleuter zit te lang stil. (12.2008) [5.06.2017, www.klasse.be:
<https://www.klasse.be/archief/vlaamse-kleuter-zit-te-lang-stil/>]

Geraadpleegde werken

Boone, M. (z.j.). *Kleuters met extra zorg*. Mechelen: Plantyn.

Laureys, B. (2012). *Stapstenen onderzoek stap voor stap*. Berchem: De Boeck.

Mellemans, K. & Uvin, L. & Van Splunter, S. (2012). *Didactische kijkwijzers "Gizi, kijk in sport"*. z.pl.: Vestagraphics.

Vandebroek, M. & Wassink, D. & Rutten, C. (2016). *Leren in beweging*. Leuven: Acco.

Bijlagen

Bijlage 1: Flyer

Schrijf je nu in!

**DÉ BIJSCHOLING VOOR
(SPORT)LEERKRACHTEN VAN
HET KLEUTERONDERWIJS!**

Woensdag	Basisschool Sint-Jan
26.04.17	Bloemenlaan 71
14u - 15u30	Maasmechelen

WAT KAN JE VERWACHTEN?

WE GAAN AAN DE SLAG MET ALTERNATIEF MATERIAAL DIE DE KLEUTERS ZELF KUNNEN MAKEN. MET HUN EIGEN MATERIALEN GAAN ZE AAN DE SLAG IN DE LES LICHAAMELIJKE OPVOEDING.

- EEN BRUIKBARE BUNDEL MET UITGEWERKTE LESSEN
- BEELDMATERIAAL
- EEN DEMOLES MET KLEUTERS

...

MEER INFORMATIE:
www.creatennis.weebly.com
ylenia.farinelli@student.pxl.be
 0496/ 39.96.05

Bijlage 2: Affiche

CREATENNIS

**DÉ BIJSCHOLING VOOR
(SPORT)LEERKRACHTEN
VAN HET
KLEUTERONDERWIJS!**

**WOENSDAG
26.04.2017
14U - 15U30**

Schrijf je nu in!

WWW.CREATENNIS.WEBBLY.COM
YLENIA.FARINELLI@GMAIL.COM

Bijlage 3: PowerPoint-presentatie Das-beurs en bijscholing

Inhoudstabel

1. Wie ben ik en wat doe ik?
2. Wie zijn jullie en wat doen jullie?
3. Situering van Creatennis
4. Ontwikkelingslijnen van het kind
5. Aandachtspunten voor de leerkracht
6. Een knipoog naar tennis
7. Creatennis concreet
8. Youtube-kanaal
9. Toekomstplannen

Wie ben ik en wat doe ik?

- Ylenia Farinelli
- Student Lichamelijke opvoeding en bewegingsrecreatie
- Hogeschool PXL
- Tennistrainster
- Trainer Instructeur B
- Bachelorproef

Wie zijn jullie en wat doen jullie?

- Staan jullie in het kleuteronderwijs?
- Geven jullie enkel les in de klas of geven jullie ook de bewegingslessen?
- Wat verwachten jullie vandaag?

Situering van Creatennis

Situering van Creatennis

- Crea
  - Creativiteit van de leerkracht en de kleuters
  - Het maken van alternatief materiaal
  - Het juist gebruiken van alternatief materiaal
- Tennis
  - Knipoog naar tennis
  - Balvaardigheden ontwikkelen
- Doelgroep
  - 4 en 5 jarige kleuters

Situering van creatennis vanuit de sport.

- Voldoende lichaamsbeweging is belangrijk
- Zowel kwantiteit als kwaliteit zijn belangrijk voor een kind
- Belangrijk voor de motorische ontwikkeling van het kind
- Tijdens de kleuterleeftijd ontwikkel je een basis voor de toekomst

Situering van creatennis vanuit het onderwijs

- Nog steeds te weinig doe-activiteiten
- Een vaardige kleuter is een zelfzekere kleuter
- Bemoediging en succeservaring op school is zeer belangrijk

Doelstellingen van Creatennis

- ▣ Brede waaier aan bewegingskansen
- ▣ Alternatieve materialen
- ▣ Plezierbeleving en succes ervaring
- ▣ Samenwerking tussen de klasleerkracht en de leerkracht lichamelijke opvoeding
- ▣ Knipoog naar tennis

Wat is alternatief materiaal?

- ▣ Niet specifiek als sportmateriaal
- ▣ Kosteloos materiaal
- ▣ 'waardeloos' materiaal

Ontwikkelingslijnen van het kind

Ontwikkelingslijnen van het kind

- Het veranderen van een aanwezige structuur
- Levenslang proces
- De natuur (je aanleg)
- Het milieu (je omgeving)

Een knipoog naar tennis

Een knipoog naar tennis

- Wat is Kidstennis?
- Tennis @ school
- 4 F – methode
- Kidstennis Relaunch

Wat is Kidstennis?

- Kidstennis is een aangeboden structuur van Tennis Vlaanderen
- Indeling volgens leeftijd en kleuren
  - **Wit (3,5 tot 5 jaar)**
  - Blauw (5 tot 7 jaar)
  - Rood (7 tot 9 jaar)
  - Oranje (9 tot 10 jaar)
  - Groen (10 – 12 jaar)

Tennis @ school

- Een bijscholing van Tennis Vlaanderen in samenwerking met SVS
- FOCUS: Lager en secundair onderwijs.
  - Toch instromen vanaf 3,5 jaar?

De 4F Methode

- Fun
- Fit
- Fijn
- Functioneel

Kidstennis Relaunch

- 2006 – 2016
  - Strek kidstennisproject opgestart
- 2016 – 2020
  - Beleving
  - Speeltuinprincipe

Creatennis concreet

Uitgewerkte lesvoorbereiding

- Elke les is samengesteld uit:
  - Een omschrijving van de activiteiten
  - Het materiaal dat voor de vooropgestelde activiteit wordt gebruikt
  - Enkele specifieke aandachtspunten bij de beschreven situatie
  - Enkele mogelijkheden tot differentiatie

Aandachtspunten voor de leerkracht

- Omgaan met kleuters en jonge kinderen
- Veiligheid van het terrein
- Veiligheid van het materiaal
- Samenwerking tussen de klasleerkracht en de LO-leerkracht
- Organisatie van de kinderen voor, tijdens en na de les
- Ruimte optimaal benutten
- Bewaken van de oefenkansen
- Opstelling van de leerkracht
- Inkleding van de lessen
- Goede uitleg
- Goede demonstratie

Uitgewerkte lesvoorbereiding

- Lessen volgens thema
  - Thema's zorgen voor creativiteit
  - Thema's zorgen voor een snelle inkleding
  - Je kan snel inspelen op de fantasie van de kleuters
- 4 uitgewerkte lessen
  - Les 1: Thema seizoenen
  - Les 2: Thema lichaam
  - Les 3: Thema circus
  - Les 4: Thema kleuren

Uitgewerkte lesvoorbereiding

PXL EDUCATION **CREATENNIS**

UITVOERINGSFASE (kern)

Tijdens deze les werken we in hoeken. Er zal op signaal van de leerkracht doorgeschoven worden. Dit kan een fluitsignaal of muziek zijn.

De leerlingen blijven steeds 12 minuten in elke hoek werken. Binnen elke hoek zijn verschillende opdrachtes waaruit je kan kiezen.

Duur: 48'

HOEK 1: WINTER

1.- Sneeuwballen werpen naar de sneeuwman.

Materialen:

- De sneeuwballen zijn sokken ballen.
- De sneeuwman is gemaakt van drie hoepels.

Uitleg:

De kleuters staan achter een bepaalde lijn of in een hoepel om te werpen door de sneeuwman. Als alle ballen zijn gegooid mogen ze de ballen gaan halen en opnieuw gooien.

Differentiatie:

- Door de hoepel of lijn korter of dichtter te plaatsen.
- Door de kleuters onderhands of bovenhands te laten werpen.
- Door ze te verplichten door één bepaalde hoepel te werpen en dus gericht te werpen.

2.- Met een handschoen de ballon of bal omhoog houden.

Materialen:

- handschoen met een stuk karton aan vastgemaakt

MC 1
MC 2
GVL 1
ZC 1
ZF 1
PM:
Lichaamsperceptie
FM:
Coördinatie
Kracht
MC 1
MC 2
GVL 1

Winnaar
Loser
Hoofd
Zijner

EN NU ACTIE!

Youtube-kanaal

- How-to-make video's van het materiaal
- Oefeningen die uitgevoerd worden door kleuters zelf
- <https://www.youtube.com/channel/UCz0YI3g2LY1qWKhcAQ6KBJg>

Toekomstplannen

- Stelselmatig video's toevoegen
- Lijst van benodigdheden voorzien bij elke uitgewerkte les
- Evaluatieformulier en contactgegevens
  - Ylenia.farinelli@student.pxl.be